

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Directie Algemene Fiscale Politiek

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

Karlo van Dam
T 070-3427259

Jan Takens
T 070-3428284

Julia Moes
T 070-3428662

Belastingplan.AFP@minfin.nl

Datum
Betreft Fiscale moties en toezeggingen Eerste Kamer

Ons kenmerk
AFP/2014/807

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen

1. Bouwstenennotitie schenk- en erfbelasting
2. Fiscale vergroening
3. Maatregelen op het gebied van het pensioen in eigen beheer

Geachte voorzitter,

In relatie met uw Kamer zijn er diverse openstaande moties en toezeggingen op mijn beleidsterrein. Met deze brief geef ik graag gevolg aan diverse toezeggingen van mijzelf en mijn ambtsvoorganger, Staatssecretaris Weekers. Daarnaast geef ik in deze brief een planning van de moties en toezeggingen die naar verwachting het komende half jaar worden afgedaan.

I Afgedane moties en toezeggingen

De onderstaande moties en toezeggingen beschouw ik als afgehandeld.

Winstbox

Mijn ambtsvoorganger heeft tijdens de behandeling van het Belastingplan 2014 toegezegd om in de winstboxbrief in te gaan op de fiscale behandeling van zelfstandigen ten opzichte van werknemers en over schijnzelfstandigheid.¹ Mijn ambtsvoorganger heeft destijds, mijns inziens terecht, opgemerkt dat schijnzelfstandigheid niet met een winstbox zou worden bestreden. Daarvoor zijn andere maatregelen passender. Dat kunnen fiscale maatregelen zijn, maar de aanpak is zeker niet uitsluitend een fiscale aangelegenheid. Korthedshalve verwijs ik bijvoorbeeld naar de aanpak van schijnconstructies door de minister voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Desalniettemin blijft het verschil in gemiddelde belastingdruk tussen een ondernemer en werknemer een feit. Conclusies kunnen, zoals ook verwoord in de winstboxbrief², echter nog niet worden getrokken. Voor een goede weging van de effecten van het fiscale beleid, mede in relatie tot de problematiek van schijnzelfstandigheid, is een integrale benadering essentieel, waarin ook onder andere arbeidsrechtelijke aspecten en sociale zekerheid worden meegenomen. Dit zal met het recent opgestarte interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) worden gedaan. Om te voorkomen dat met de invulling van de in de Begrotingsafspraken 2014 overeengekomen taakstelling van € 100 miljoen vooruit wordt gelopen op de uitkomsten van dit IBO, is besloten deze taakstelling in 2015 terug te draaien. Voor de jaren 2016 en verder wordt een

¹ Handelingen I 2013/14, nr. 14, item 2, blz. 19 en 20.

² Kamerstukken II 2013/14, 33 447, nr. 6, blz. 5.

taakstelling van € 100 miljoen opgenomen die zal worden ingevuld door middel van maatregelen mede naar aanleiding van het eerder bedoelde IBO.

Directie Algemene Fiscale
Politiek

Vennootschapsbelastingplicht woningcorporaties

Mijn ambtsvoorganger heeft tijdens de behandeling van het Belastingplan 2013 in uw Kamer toegezegd onder voorwaarden bereid te zijn om op termijn een discussie te voeren over de Vpb-plicht voor woningcorporaties.³ In de eerste plaats kon deze discussie naar zijn mening pas worden gevoerd als duidelijk is hoe het stelsel voor corporaties er uitziet omdat de ruimte voor een eventuele wijziging afhankelijk is van de steun die de sector op andere terreinen (bijvoorbeeld garantstelling van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw) ontvangt. Van een wijziging van de vpb-plicht voor woningbouwcorporaties kan sowieso geen sprake zijn als de omvang van de steun op andere terreinen grosso modo gelijk blijft. Daarom kan deze discussie niet eerder plaatsvinden dan nadat de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting⁴ (inclusief de in juni 2014 bij de Tweede Kamer ingediende novelle⁵) is afgerond. Daarnaast heeft hij benadrukt dat een eventuele wijziging van die Vpb-plicht niet tot een budgettaire derving zou mogen leiden en dat dekkingssuggesties zeer welkom zijn. De door mijn ambtsvoorganger genoemde voorwaarden onderschrijf ik. Omdat de parlementaire behandeling van de herziening van de Woningwet (inclusief novelle) nog niet is afgerond en ik nog geen dekkingssuggesties heb mogen ontvangen, acht ik een discussie over de Vpb-plicht voor woningcorporaties op dit moment niet aan de orde. Ten slotte wijs ik er op dat van een eventuele wijziging van de Vpb-plicht voor woningcorporaties enkel sprake kan zijn als deze, ook naar de mening van de Europese Commissie, verenigbaar is met de Europese staatssteunregels. Dat zal hoe dan ook geen gemakkelijk traject blijken.

Ons kenmerk
AFP/2014/807

Uitbreiding operationele activiteiten vennootschapsbelasting

Tijdens de plenaire behandeling in uw Kamer van de Wet Uitwerking fiscale maatregelen Begrotingsakkoord 2013 heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd ervaringen uit de praktijk met de term "uitbreiding van operationele activiteiten" in het kader van de wijziging van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 te publiceren.⁶ De aftrekbeperking bovenmatige deelnemingsrente is op 1 januari 2013 in werking getreden. In mijn brief van 25 april 2014 aan uw Kamer⁷ heb ik aangegeven dat in de eerste maanden van 2014 de balans hiertoe zal worden opgemaakt op basis van de tot dan toe opgedane praktijkervaringen.

Aan de Belastingdienst zijn diverse casus voorgelegd waarin de vraag speelt of sprake is van een uitbreiding van operationele activiteiten. Deze toets kent twee elementen, namelijk of er sprake is van operationele activiteiten, en of er sprake is van een uitbreiding. Het gaat om een feitelijke toets, die zowel op het niveau van de deelneming voor de vraag of er sprake is van operationele activiteiten, als op het niveau van de aandeelhouder, dan wel de groep, voor de uitbreidingsvraag beoordeeld moet worden. Voorbeelden van operationele activiteiten zijn productie-, distributie- en verkoopactiviteiten. Bij exploitatie van vastgoed,

³ Handelingen I 2012/13, nr. 12, item 18, blz. 107 en 124, toezeggingenregistratienummer T01738.

⁴ Dit wetsvoorstel is inmiddels met algemene stemmen aangenomen in de Tweede Kamer en is in de Eerste Kamer aangehouden in afwachting op de novelle (het wetsvoorstel is raadpleegbaar onder Kamerstuknummer 32 769).

⁵ Kamerstukken II 2013/14, 33 966, nr. 2.

⁶ Handelingen I 2011/12, nr. 37, blz. 7.

⁷ Kamerstukken I 2013/14, 33 752, N.

licenties en merkenrechten is het afhankelijk van de feiten en omstandigheden of dit operationele activiteiten zijn. Bij het verwerven van minderheidsbelangen is de vraag aan de orde geweest of dit een uitbreiding van operationele activiteiten is op het niveau van de aandeelhouder. Dit is het geval als deze aandeelhouder het verworven belang niet met een beleggingsoogmerk houdt en dat het lichaam, waarin het belang wordt verworven, operationele activiteiten uitoefent. De beantwoording van voorstaande is geheel afhankelijk van de feiten en omstandigheden. Het extra storten van kapitaal ten behoeve van verlieslatende activiteiten (verliesfinanciering) is geen uitbreiding van operationele activiteiten. Daarentegen is gebleken dat een kapitaalstorting ook tot een groter marktaandeel kan leiden of alleen betrekking heeft op de aanloopverliezen, waarna er wel sprake is van een winstgevende activiteit. In voorkomende gevallen kan er dan wel sprake zijn van een uitbreiding van operationele activiteiten. Beleggen is geen operationele activiteit. Bij overnames van concernonderdelen inclusief een concernfinancieringslichaam zal dit concernfinancieringslichaam nooit een uitbreiding van operationele activiteiten zijn.

Directie Algemene Fiscale
Politiek

Ons kenmerk
AFP/2014/807

Btw-tarief invalidenauto's

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft in de memorie van antwoord inzake de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 in reactie op een brief van de Vereniging Samenwerkingsverband Chronische Ademhalingsondersteuning (VSCA) aangegeven het pleidooi om aanpassingen in een auto in verband met een handicap niet meer te belasten met het hoge btw-tarief, maar met het lage btw-tarief, toe te zenden aan de Minister van Financiën.⁸ Een dergelijke verruiming van het toepassingsgebied van het verlaagde btw-tarief, kan niet los worden gezien van de meer algemene gedachtevorming over een verschuiving van de lasten naar de btw in het kader van de Brief "Keuzes voor een beter belastingstelsel". Daarom neem ik deze tariefsverlaging op dit moment, vooruitlopend op de bredere discussie, niet in verdere overweging.

Verlaagd tarief in de energiebelasting

In motie Vos wordt de regering verzocht om de vrijstelling van energiebelasting van toepassing te laten zijn op verbruikers die elektriciteit opwekken door middel van hernieuwbare energiebronnen (zoals nu verwoord in artikel 50, vijfde lid, onderdeel a, Wet belastingen op milieugrondslag) en niet de voorwaarde op te leggen dat de opwekking voor eigen rekening en risico van de verbruiker moet plaatsvinden om voor die vrijstelling in aanmerking te komen.⁹ In het Belastingplan 2015 is een voorstel opgenomen tot wijziging van genoemd artikel waardoor aan deze motie tegemoet is gekomen.

Box 3-vrijstelling contant geld

Mijn ambtsvoorganger heeft toegezegd om te bezien of de grens van de box 3-vrijstelling voor contant geld, elektronisch geld in de vorm van een chipkaart, alsmede vermogensrechten die zijn bestemd voor het doen van consumentenaankopen, zoals cadeaubonnen, aan heroverweging toe is.¹⁰ De vrijstelling bedraagt in 2014 € 512. Voor fiscale partners gezamenlijk is deze vrijstelling € 1024. Deze vrijstelling is in 2010 in het leven geroepen en wordt

⁸ Kamerstukken I 2013/14, 33 841, G, blz. 116.

⁹ Kamerstukken I 2013/14, 33 493, F.

¹⁰ Handelingen I 2013/14, nr. 9, item 11, blz. 98, toezeggingenregistratienummer T01874.

jaarlijks geïndexeerd. Tot 2010 moesten ook bedragen onder de € 500 aan contant geld en daarmee gelijk te stellen vermogensrechten opgegeven worden in de aangifte. De reden voor de vrijstelling is dat deze vermogensbestanddelen een probleem vormden bij het voorinvullen van de aangifte inkomstenbelasting door de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft namelijk geen gegevens over het bedrag aan contanten en daarmee gelijk te stellen vermogensrechten. Ook is het administratief bezwaarlijk voor burgers om hun chiptegoed, cadeaubonnen, spaarzegels en andere kleine vermogensrechten mee te nemen in hun belastingaangifte. Bij de introductie van de vrijstelling werd ervan uitgegaan dat de vrijstelling toereikend was om het geheel van de genoemde gelden en vermogensrechten in de meeste gevallen buiten de box 3-grondslag te houden. Zodoende kan de Belastingdienst er bij het voorinvullen van de aangifte inkomstenbelasting dan als hoofdregel vanuit gaan dat bij dit onderdeel van box 3 geen bedrag wordt aangegeven. De hiervoor genoemde redenen voor de vrijstelling gelden nog steeds. De vrijstelling laten vervallen vind ik dan ook geen goed idee. Vanuit het oogpunt van doelmatigheid moet de grens van de vrijstelling niet te laag gesteld worden. Een te hoge grens is ook ongewenst omdat belastingplichtigen dan de mogelijkheid krijgen de box 3-grondslag te verlagen door op het einde van het jaar grote sommen contant geld op te nemen. Ik heb geen signalen ontvangen dat het bedrag van € 512 per belastingplichtige te laag zou zijn. Bij de introductie van deze vrijstelling is al de inschatting gemaakt dat dit bedrag voldoende zou moeten zijn. In de jaren daarna is het belang van contant geld zelfs nog kleiner geworden en per 1 januari 2015 verdwijnt bijvoorbeeld de Chipknip als betaalmiddel. Daarentegen is deze grens ook weer niet zo hoog dat hiermee grote fiscale voordelen gehaald kunnen worden. Ik concludeer hieruit dat er op dit moment geen reden is deze grens aan te passen.

Directie Algemene Fiscale
Politiek

Ons kenmerk
AFP/2014/807

Vermogensongelijkheid

Mijn ambtsvoorganger heeft tijdens de behandeling van het pakket Belastingplan 2014 in uw Kamer toegezegd op een later moment een brief over vermogensongelijkheid aan de Eerste Kamer te sturen en daarbij ingaan op literatuur daarover.¹¹ Deze brief is op Prinsjesdag aan uw Kamer verzonden door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en mijzelf.

Witteveen

Tijdens de plenaire behandeling in de Eerste Kamer van de wetsvoorstellen Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering pensioengevend inkomen en Wijziging van de Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering pensioengevend inkomen en het Belastingplan 2014 heb ik aangegeven extra capaciteit bij de Belastingdienst in te zetten, mocht de implementatie van de Witteveen-voorstellen daartoe aanleiding geven.¹² Op dit moment hoeft de capaciteit van de Belastingdienst niet uitgebreid te worden. Uiteraard blijf ik de implementatie zoals toegezegd monitoren. Tijdens diezelfde plenaire behandeling heb ik aangegeven bereid te zijn integrale wetteksten op te stellen bij een volgende novelle van mijn hand en heb ik uw Kamer daarvoor een voucher gegeven.¹³ Deze voucher kan nog steeds ingewisseld

¹¹ Handelingen I 2013/14, nr. 14, blz. 27, toezeggingenregistratienummer T01954.

¹² Handelingen I 2013/14, nr. 30, item 11, blz. 7, toezeggingenregistratienummer T01966.

¹³ Handelingen I 2013/14, nr. 30, item 11, blz. 6, toezeggingenregistratienummer T01968.

worden. Een integraal standpunt over geconsolideerde wetteksten is aan de orde wanneer de aangehouden motie Postema c.s. in stemming wordt gebracht¹⁴.

Directie Algemene Fiscale
Politiek

Brief "keuzes voor een beter belastingstelsel"

In de brief "keuzes voor een beter belastingstelsel", die op Prinsjesdag naar uw Kamer is gestuurd, zijn de hierna genoemde moties en toezeggingen geadresseerd:

- Toezegging om te reageren op de 7 mogelijkheden voor dekking van de verlaging van de belastingdruk op arbeid.¹⁵
- Toezegging om in te gaan op relatie digitale economie en fiscaliteit.¹⁶
- Toezegging om de brief aan uw Kamer te doen toekomen.

Hierbij merk ik op dat die brief een richting presenteert en dat de inzet van het kabinet is om draagvlak te verwerven voor een brede stelselherziening. Dit laat dan ook alle opties open om op specifieke onderwerpen nader terug te komen tijdens de behandeling en nadere uitwerking van die brief.

Bouwstenen Successiewet 1956

Tijdens de parlementaire behandeling van het Belastingplan 2014 bleek in beide Kamers behoefte te bestaan aan inzicht in de budgettaire gevolgen diverse in de Kamers levende wensen in de tariefsfeer in de schenk- en erfbelasting. Daarop heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd om te schetsen wat mogelijke bouwstenen in de schenk- en erfbelasting zouden kunnen zijn, zonder hierbij beleidsmatige keuzes te maken.¹⁷ Conform de toezegging van mijn ambtsvoorganger wordt deze notitie met bouwstenen – in de vorm van een spoorboekje met parameters – ook aan uw Kamer gezonden.¹⁸ Deze notitie is als bijlage 1 bij deze brief opgenomen.

Fiscale vergroening

Mijn ambtsvoorganger heeft toegezegd nader in te gaan op fiscale vergroening. In de stelselbrief wordt bij keuze 7 ingegaan op fiscale vergroening. Daarnaast is toegezegd om de beleidsbrief van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) hierbij te betrekken.¹⁹ Deze recente beleidsbrief van PBL "*Fiscale vergroening: uitdagingen voor de belastingen op energie*" bevat een grondige analyse van mogelijke aanpassingen van het belastingstelsel vanuit milieuperspectief op lange termijn.²⁰ In bijlage 2 ga ik in op deze beleidsbrief. Hiermee kom ik tevens de toezegging na.

Pensioen in eigen beheer

Abusievelijk is mijn brief van 3 juni 2014²¹ waarin nader wordt ingegaan op de varianten ter vereenvoudiging van het pensioen in eigen beheer, alleen naar de Tweede Kamer verstuurd en niet naar de Eerste Kamer. Omdat mijn ambtsvoorganger heeft toegezegd uw Kamer nader te informeren over de verschillende mogelijkheden²², stuur ik u hierbij alsnog een afschrift van deze

¹⁴ Kamerstukken I 2013/14, 33 847, J.

¹⁵ Handelingen I 2013/14, nr. 14, blz. 7, toezeggingenregistratienummer T01956.

¹⁶ Handelingen I 2013/14, nr. 16, blz. 12-13, toezeggingenregistratienummer T01959.

¹⁷ Kamerstukken II 2013/14, 33 752, nr. 78, blz. 76.

¹⁸ Handelingen I 2013/14, nr. 14, blz. 15, toezeggingenregistratienummer T01957.

¹⁹ Handelingen I 2013/14, nr. 14, blz. 10, toezeggingenregistratienummer T01951.

²⁰ Fiscale vergroening: uitdagingen voor de belastingen op energie, PBL (2014).

²¹ Kamerstukken II 2013/14, 33 752, nr. 94.

²² Kamerstukken I 2013/14, 33 752, N, toezeggingenregistratienummer T01732.

brief. Momenteel worden in overleg met verschillende belanghebbende partijen de derde en de vierde variant nader uitgewerkt, namelijk een fiscale reserve voor de oude dag en een beschikbarepremieregeling met een vast oprentingspercentage. Hierbij wordt vanzelfsprekend rekening gehouden met de inbreng van diverse leden. Zodra deze varianten nader zijn uitgewerkt zal ik uw Kamer hierover informeren.

**Directie Algemene Fiscale
Politiek**

Ons kenmerk
AFP/2014/807

II Planning te behandelen moties en toezeggingen

In het kader van mijn streven om het aantal openstaande moties en toezeggingen beperkt te houden, geef ik hierna een planning voor de moties en toezeggingen die naar verwachting in het komende half jaar zullen worden afgedaan.

Evaluatie initiatiefwetsvoorstel Dezentjé Hamming-Bluemink en Groot

In 2015 is een evaluatie voorzien van het initiatiefwetsvoorstel Dezentjé Hamming-Bluemink en Groot²³. Daarbij zal conform de toezegging van mijn ambtsvoorganger aan uw Kamer ook worden ingegaan op eventuele vertragingsacties van kwaadwillende belastingplichtigen.²⁴

Ik hoop met deze brief diverse moties en toezeggingen naar tevredenheid van uw Kamer te hebben uitgevoerd en te zijn nagekomen. Vanzelfsprekend ben ik graag bereid om – indien uw Kamer dit wenst – van gedachten te wisselen over de inhoud van deze brief.

Hoogachtend,
de Staatssecretaris van Financiën,

Eric Wiebes

²³ Wet van 27 mei 2011, houdende wijziging van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en enige andere wetten ten behoeve van de rechtsbescherming met betrekking tot de administratieplicht en controlehandelingen van de fiscus, Stb. 2011, 265.

²⁴ Handelingen I 2010/11, nr. 24, item 6, blz. 24, toezeggingenregistratienummer T01298.

Bijlage 1: bouwstenennotitie schenk- en erfbelasting

1. Inleiding bouwstenen voor schenk- en erfbelasting

Tijdens de behandeling van het Belastingplan 2014 zijn in zowel de Tweede als de Eerste Kamer diverse wensen naar voren gebracht om wijzigingen aan te brengen in de schenk- en erfbelasting. Omdat de wensen nogal uiteenliepen, heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd om een overzicht te geven van een aantal mogelijke bouwstenen met de budgettaire implicaties. Met deze bijlage kom ik deze toezegging na.¹

2. Wensen in de Kamers voor bouwstenen

De in de Kamers genoemde wensen hebben onder meer betrekking op:

- het afschaffen van het lager tarief van erven en schenken in direct familieverband;
- de mogelijkheid voor alleenstaanden zonder kinderen iemand aan te wijzen die gebruik kan maken van een laag tarief en hoge vrijstelling;
- een schenkingsvrijstelling per leven op lifetimebasis (bedrag dat tijdens het leven belastingvrij geschonken mag worden) in plaats van jaarlijkse vrijstellingen in combinatie met een eenmalig verhoogde vrijstelling;
- een verzwaring van de tarieven op erfenissen onder gelijktijdige verhoging van de vrijstelling aan de voet.

Na een korte beschrijving van de huidige tarief- en vrijstellingenstructuur van de schenk- en erfbelasting geef ik hierna een overzicht van budgettaire sleutels voor de aanpassing van tarieven, schijflengte en vrijstellingen. Met deze sleutels kunnen op eenvoudige wijze budgettaire effecten van wijzigingen van de huidige tarief- en vrijstellingenstructuur worden berekend. Wel moet hierbij het voorbehoud worden gemaakt dat met de sleutels slechts indicaties van de te verwachten effecten worden verkregen. De sleutels zijn namelijk los van elkaar berekend met gelijkblijvende overige parameters, zodat de effecten niet zonder meer optelbaar zijn. Dit is met name van belang bij het uitruilen van tarief- en grondslagmutaties. Voorts wordt geen rekening gehouden met eventueel in aanmerking te nemen gedragseffecten. De voor de sleutels geraamde bedragen hebben betrekking op 2015.

3. Huidige tarief- en vrijstellingenstructuur van de schenk- en erfbelasting²

Per 1 januari 2010 is de Successiewet 1956 grondig herzien, waarbij onder andere de tarief- en vrijstellingenstructuur voor de schenk- en erfbelasting aanzienlijk is vereenvoudigd. Er zijn sindsdien twee tariefgroepen (tariefgroep 1A voor kleinkinderen is gelijk aan tariefgroep 1 met een opslag van 80%) en twee tariefschijven. De tariefstructuur (tariefgroepindeling, schijflengte en schijfpercentages) voor de erfbelasting is identiek aan die van de schenkbelasting. De erfbelasting en schenkbelasting kennen wel een verschillende vrijstellingenstructuur. De vrijstelling voor de erfbelasting voor partners is € 627.367, voor kinderen en kleinkinderen € 19.868, voor ouders € 47.053, voor invalide kinderen € 59.601 en voor overige verkrijgers € 2092. De jaarlijkse vrijstellingen voor de schenkbelasting zijn € 5229 voor kinderen (afgezien van eenmalig verhoogde vrijstellingen³, zoals voor de eigen woning of kostbare studie⁴) en € 2092 voor overige verkrijgers. Het voorgaande is hierna samengevat in tabel 1. Daarnaast zijn ANBI's en SBBI's geheel vrijgesteld van schenk- en erfbelasting en bestaat een bijzondere regeling voor verkrijgers van ondernemingsvermogen: de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR).⁵

¹ Kamerstukken II 2013/14, 33 752, nr. 78, blz. 76. In de fiscale toezeggingenbrief van 25 april is vervolgens gemeld dat op deze toezegging teruggekomen wordt in de kabinetsreactie op de commissie Van Dijkhuizen.

² De in deze passage genoemde bedragen gelden voor 2014 en worden in beginsel jaarlijks geïndexeerd.

³ Voor kinderen tussen 18 en 40 jaar geldt een éénmalige verhoging tot € 25.096 ongeacht de beoogde besteding.

⁴ Bij een beoogde besteding van het geschonken bedrag voor de eigen woning of studie met kosten aanzienlijk hoger dan gebruikelijk bedraagt de eenmalig verhoogde vrijstelling € 52.281. In 2014 is de eenmalig verhoogde vrijstelling voor de eigen woning verhoogd tot een bedrag van € 100.000.

⁵ Zie voor een beschrijving van de BOR o.a. de fiscale toezeggingenbrief van 25 april. Kamerstukken II 2013/14, 33750-IX, nr. 25

Tabel 1: tarief- en vrijstellingenstructuur schenk- en erfbelasting (2014)

<i>Tarieven schenk- en erfbelasting</i>			
Deel van de belaste verkrijging	Tariefgroep 1 (partners en kinderen)	Tariefgroep 1A ((achter)kleinkinderen)	Tariefgroep 2 (overige verkrijgers)
€ 0 - € 117 214	10%	18%	30%
€ 117 214 - hoger	20%	36%	40%
<i>Vrijstellingsbedragen erfbelasting</i>			
Partners			€ 627 367
Kinderen			€ 19 868
Kleinkinderen			€ 19 868
Invalide kinderen			€ 59 601
Ouders			€ 47 053
Overige verkrijgers			€ 2 092
<i>Vrijstellingsbedragen schenkbelasting</i>			
Kinderen			€ 5 229
Kinderen 18 – 40 jaar (eenmalig)			€ 25 096
Kinderen 18 – 40 jaar (eenmalig voor woning of dure studie)			€ 52 281 / € 100 000*
Overige verkrijgers			€ 2 092

*Van 01-10-2013 t/m 31-12-2014 is de eenmalig verhoogde vrijstelling ten behoeve van de eigen woning verhoogd tot € 100.000 en zijn de eisen omtrent verwantschap en leeftijd van de verkrijger tijdelijk vervallen.

De gemiddelde jaarlijkse kasopbrengst van de schenk- en erfbelasting bedraagt vanaf 2010 bijna € 1,6 miljard. Tabel 2 bevat de gerealiseerde kasontvangsten van de schenk- en erfbelasting (tot 2010 successie- en schenkingsrecht) van de afgelopen 10 jaar. Voor de volledigheid is ook het met ingang van 2010 afgeschafte recht van overgang opgenomen.

Tabel 2: kasontvangsten schenk- en erfbelasting 2004-2013 x € miljoen

Jaar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Recht van overgang	6	7	5	5	7	8	9	3	1	0
Schenkbelasting	158	194	211	264	236	230	278	233	217	312
Erfbelasting	1.348	1.509	1.594	1.607	1.552	1.575	1.434	1.300	1.164	1.418
Totaal	1.511	1.709	1.810	1.877	1.795	1.813	1.721	1.536	1.382	1.730

4. Budgettaire sleutels voor aanpassingen van de tarief- en vrijstellingenstructuur van de schenk- en erfbelasting

De tabellen 3 tot en met 8 bevatten een aangevulde versie van het onderdeel schenk- en erfbelasting van de sleuteltabel 2015. Hiermee kunnen op eenvoudige wijze de budgettaire effecten van een aantal wijzigingen van de tarief- en vrijstellingenstructuur van de schenk- en erfbelasting worden berekend. Tabel 3 bevat de budgettaire effecten van aanpassing van de tariefpercentages, tabel 4 bevat de budgettaire effecten van aanpassing van de lengte van de eerste schijf en de tabellen 5 tot en met 8 bevatten de budgettaire effecten van aanpassing van achtereenvolgens de kindvrijstelling, partnervrijstelling en vrijstelling overige verkrijgers in de erfbelasting en de jaarlijkse kindvrijstelling in de schenkbelasting. Voor de overige vrijstellingen zijn vanwege hun beperkte budgettaire betekenis geen sleutels opgenomen. De in de tabellen 3 en 4 gepresenteerde budgettaire effecten betreffen het gezamenlijke effect van de schenkbelasting en de erfbelasting. De tabellen 5 tot en met 7 hebben alleen betrekking op de erfbelasting en tabel 8 alleen op de schenkbelasting. Bij het opstellen van de sleuteltabellen is rekening gehouden met de omstandigheid dat tariefmutaties een betrekkelijk lineair verloop hebben, maar grondslagmutaties (aanpassing van schijflengte en vrijstellingen) niet. Om deze reden is in tabel 3 per tariefmutatie van 1%-punt één sleutelbedrag opgenomen, dat zowel op positieve als negatieve tariefmutaties van toepassing is. In de tabellen 4 tot en met 8 zijn om die reden daarentegen sleutelbedragen opgenomen per verschillende eenheden mutatie, waarbij tevens onderscheid is gemaakt tussen positieve en negatieve mutaties. De daarbij gekozen stapgrootte per eenheid mutatie en het gekozen aantal stappen zijn daarbij afgestemd op de huidige lengte van de eerste schijf,

respectievelijk de huidige omvang van de vrijstellingsbedragen. Zie voor de omvang van de huidige vrijstellingsbedragen tabel 1 hiervoor.

Tabel 3: budgettaire effecten aanpassing tariefpercentages schenk- en erfbelasting (raming 2015, budgettaire effecten x € mln, - is een derving)

<i>tariefstructuur (niveau 2014)</i>	<i>huidig tarief</i>	<i>mutatie</i>	<i>budgettair effect</i>
tariefgroep 1 (partners en kinderen)			
0 - € 117.214	10%	1%-punt	47,8
€ 117.214 en meer	20%	1%-punt	22,2
tariefgroep 1a ((achter)kleinkinderen)			
0 - € 117.214	18%	1%-punt	1,3
€ 117.214 en meer	36%	1%-punt	0,3
tariefgroep 2 (overige verkrijgers)			
0 - € 117.214	30%	1%-punt	14,4
€ 117.214 en meer	40%	1%-punt	6,5

Tabel 4: budgettair effect aanpassing schijflengte schenk- en erfbelasting (raming 2015, bedragen x € mln, - is een derving)

<i>mutatie</i>	<i>effect schijfverlenging</i>		<i>effect schijfverkorting</i>	
	<i>cumulatief</i>	<i>per € 10.000</i>	<i>cumulatief</i>	<i>per € 10.000</i>
€ 10.000	-14,4	-14,4	20,3	20,3
€ 20.000	-26,7	-12,3	44,3	24,0
€ 30.000	-37,7	-11,0	72,0	27,7
€ 40.000	-47,7	-10,0	103,3	31,2
€ 50.000	-56,8	-9,1	138,4	35,1
€ 60.000	-65,2	-8,4	178,3	39,9
€ 70.000	-73,0	-7,8	224,6	46,3
€ 80.000	-80,2	-7,2	281,3	56,7
€ 90.000	-86,8	-6,6	349,1	67,7
€ 100.000	-93,0	-6,2	433,1	84,0

Tabel 5: budgettair effect aanpassing kindvrijstelling erfbelasting (raming 2015, bedragen x € mln, - is een derving)

<i>mutatie</i>	<i>effect verhoging</i>		<i>effect verlaging</i>	
	<i>cumulatief</i>	<i>per € 1.000</i>	<i>cumulatief</i>	<i>per € 1.000</i>
€ 1.000	-7,8	-7,8	8,0	8,0
€ 2.000	-15,5	-7,6	16,3	8,2
€ 3.000	-22,9	-7,4	24,7	8,4
€ 4.000	-30,2	-7,2	33,2	8,6
€ 5.000	-37,2	-7,1	42,0	8,7
€ 6.000	-44,1	-6,9	50,8	8,9
€ 7.000	-50,8	-6,7	59,8	9,0
€ 8.000	-57,4	-6,6	68,9	9,1
€ 9.000	-63,8	-6,4	78,2	9,2
€ 10.000	-70,0	-6,2	87,5	9,4

Tabel 6: budgettair effect aanpassing partnervrijstelling erfbelasting (raming 2015, bedragen x € mln, - is een derving)

<i>mutatie</i>	<i>effect verhoging</i>		<i>effect verlaging</i>	
	<i>cumulatief</i>	<i>per € 100.000</i>	<i>cumulatief</i>	<i>per € 100.000</i>
€ 100.000	-5,9	-5,9	9,2	9,2
€ 200.000	-9,7	-3,9	23,3	14,1
€ 300.000	-12,7	-2,9	44,8	21,6
€ 400.000	-15,1	-2,4	78,4	33,6
€ 500.000	-17,1	-2,0	138,7	60,2
€ 600.000	-18,8	-1,7	297,4	158,8

Tabel 7: budgettair effect aanpassing vrijstelling overige verkrijgers erfbelasting (raming 2015, bedragen x € mln, - is een derving)

<i>mutatie</i>	<i>effect verhoging</i>		<i>effect verlaging</i>	
	<i>cumulatief</i>	<i>per € 500</i>	<i>cumulatief</i>	<i>per € 500</i>
€ 500	-7,1	-7,1	7,4	7,4
€ 1.000	-13,9	-6,8	14,9	7,5
€ 1.500	-20,4	-6,5	22,5	7,6
€ 2.000	-26,7	-6,3	30,1	7,7

Tabel 8: budgettair effect aanpassing jaarlijkse kindvrijstelling schenkbelasting (raming 2015, bedragen x € mln, - is een derving)

<i>mutatie</i>	<i>effect verhoging</i>		<i>effect verlaging</i>	
	<i>cumulatief</i>	<i>per € 1.000</i>	<i>cumulatief</i>	<i>per € 1.000</i>
€ 1.000	-3,7	-3,7	3,9	3,9
€ 2.000	-7,2	-3,5	7,9	4,0
€ 3.000	-10,6	-3,4	12,0	4,0
€ 4.000	-14,0	-3,4	16,0	4,0
€ 5.000	-17,3	-3,3	20,1	4,1

Bij de toepassing van bovenstaande sleutel Tabellen moeten de volgende kanttekeningen worden geplaatst. Er wordt voor de berekening van de sleutelbedragen geen rekening gehouden met eventueel in aanmerking te nemen gedragseffecten. Indien bijvoorbeeld het tarief van de schenkbelasting sterk wordt verhoogd, dan is denkbaar dat als gevolg daarvan minder zal worden geschonken. In de sleutel Tabellen wordt dit mogelijke effect echter buiten beschouwing gelaten en wordt de opbrengst berekend alsof de grondslag ongewijzigd blijft. Indien van een maatregel substantiële gedragseffecten te verwachten zijn, zullen deze dus afzonderlijk moeten worden onderkend en eventueel geraamd.⁶ Een tweede aandachtspunt is dat bij het budgettair neutraal uitruilen van tarief- en grondslagmutaties (bijvoorbeeld een tariefverhoging die budgettair neutraal wordt gecompenseerd door middel van verlenging van de eerste schijf), de met de sleutel Tabellen berekende uitkomst in meer of mindere mate zal afwijken van de daadwerkelijke uitkomst. Dit komt omdat de verschillende tarief- en grondslagsleutels afzonderlijk zijn berekend onder de aanname dat de overige onderdelen van de tarief- en vrijstellingsstructuur ongewijzigd blijven. Bij een gelijktijdige tarief- en grondslagmutatie is dat echter niet het geval. Tot slot is nog van belang dat een met de sleutel Tabellen of het onderliggende microsimulatiemodel berekende sterke verlaging of zelfs afschaffing van een vrijstelling een onderschatting geeft van het (theoretische) budgettaire effect, omdat de daarbij in aanmerking te nemen grondslag uitsluitend gebaseerd is op erfrechtelijke verkrijgingen en schenkingen waarvoor aangifte is gedaan. Daarbij kan bijvoorbeeld worden bedacht dat voor jaarlijkse schenkingen lager dan het vrijstellingsbedrag (dus voor

⁶ In beginsel wordt slechts met gedragseffecten rekening gehouden in uitzonderlijke gevallen waarin gedragseffecten partieel te berekenen zijn, ondubbelzinnig kwantitatief in kaart kunnen worden gebracht en zich binnen een relatief kort tijdsbestek materialiseren.

kinderen tot een bedrag van € 5229) geen aangifte hoeft te worden gedaan. Dergelijke geringe schenkingen, waarvan de totale omvang overigens niet bekend is, blijven buiten beschouwing, evenals de daaraan toe te rekenen budgettaire opbrengst als gevolg van verlaging of afschaffing van de vrijstelling.

Bijlage 2: Fiscale vergroening

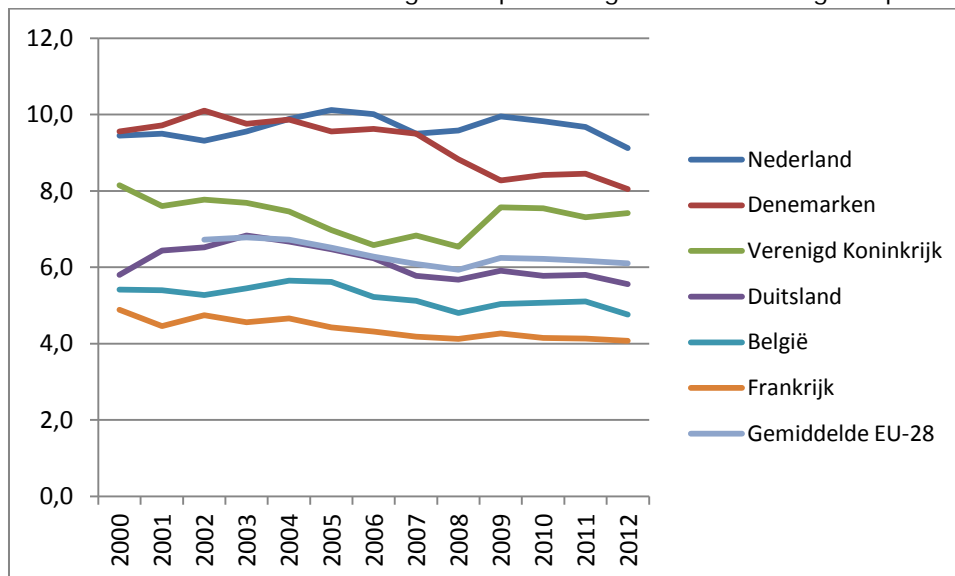
Inleiding

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft een beleidsbrief uitgebracht met een analyse voor mogelijke aanpassingen van het belastingstelsel vanuit milieuperspectief op lange termijn.¹ Deze brief is gebaseerd op een diepgaand achtergrondrapport over de huidige energiebelastingstructuur in Nederland.² In deze bijlage worden in het eerste deel de kernpunten uit de beleidsbrief en het rapport geschetst. In het tweede deel reageert het kabinet op deze beleidsbrief, waarbij wordt ingegaan op de belangrijkste uitgangspunten van dit kabinet voor fiscale vergroening en de dilemma's zoals ook onderkend door het PBL.

Rapport PBL

PBL stelt dat er in Nederland al sprake is van een flinke inspanning op het terrein van milieubelastingen (zie onderstaande figuur), waarbij de nadruk ligt op goederen die inelastisch zijn. Hierbij wordt aangegeven dat niet alleen de opbrengsten uit milieubelastingen in Nederland hoog zijn, maar dat ook een aantal tarieven fors hoger is dan in ons omringende landen. Bovendien kent Nederland een hoge effectieve belastingdruk op energieproducten, gemeten per GJ energieverbruik en ook gemeten per eenheid uitgestoten ton CO₂ vergeleken met andere OESO-landen.³

Grafiek 1: aandeel milieubelastingen als percentage totale belasting- en premieontvangsten

Bron: Europese Commissie, *Taxation trends in the European Union, 2014 edition (cijfers 2012)*.

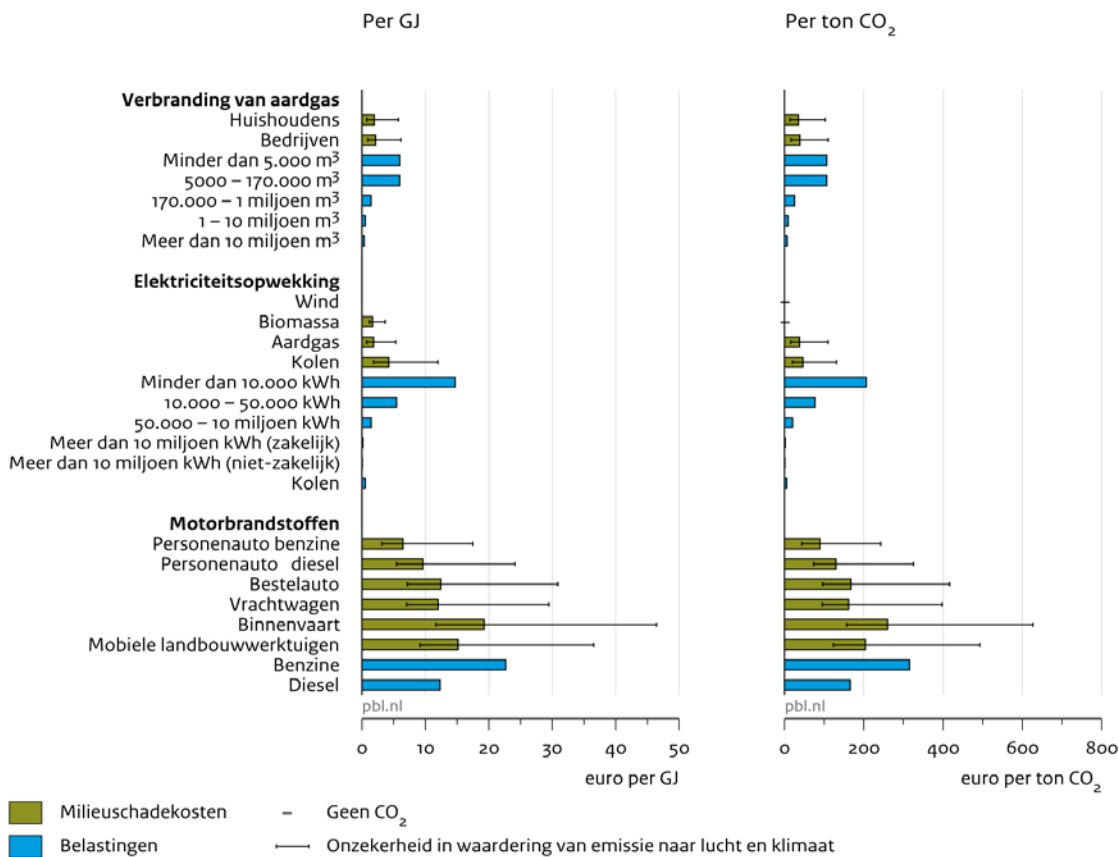
De relatieve koppositie lijkt enige terughoudendheid bij fiscale vergroening te rechtvaardigen, constateert PBL. PBL stelt wel de vraag of er mogelijkheden zijn voor een meer groen resultaat. Voor de beantwoording van deze vraag analyseert PBL in welke mate milieugerelateerde belastingen de milieukosten adequaat beprijzen en of er vanuit dat oogpunt verbeteringen mogelijk zijn. PBL richt zich daarbij op de belastingen op energieproducten, omdat deze het leeuwendeel uitmaken van de opbrengsten uit milieubelastingen. Bij de milieukosten wordt door PBL niet alleen de klimaatimpact meegenomen, maar ook de verbetering van de luchtkwaliteit. Dit is een nieuwe benadering, die leidt tot nieuwe bevindingen. De bevindingen van PBL worden geschetst in onderstaande figuur.

¹ Fiscale vergroening: uitdagingen voor de belastingen op energie, PBL (2014).

² Achtergrondrapport: Milieubelastingen en groene groei, deel II, PBL (2014).

³ Taxing Energy Use, A graphical analysis, OECD (2013).

Directe en indirecte milieuschadecosten en gestandaardiseerde belastingtarieven, 2013

Bron: PBL, 2013

Volgens PBL blijkt uit de figuur dat met name de tarieven op aardgas en elektriciteit voor het midden- en kleinverbruik in Nederland vergeleken met de directe milieuschadecosten aan de hoge kant zijn, terwijl die voor het grootverbruik juist laag zijn. Dat betekent dat in Nederland de huishoudens een belasting betalen die de milieuschade ruimschoots compenseert. Bij motorbrandstoffen is het beeld dat de huidige tarieven in Nederland in relatie tot de milieuschadecosten eveneens aan de hoge kant zijn voor personenauto's, maar dit is minder het geval voor het vrachtvervoer over de weg. Ook komt volgens PBL naar voren dat bij tariefstelling geen rekening is gehouden met de wijze van opwekking van elektriciteit. De belasting op elektriciteit opgewekt uit kolen is vergeleken met de milieuschade dan ook laag.

Vanuit het oogpunt van beprijzen van milieukosten zouden bepaalde tarieven gewijzigd kunnen worden, maar dat stuit op een aantal dilemma's, welke terecht door PBL worden geadresseerd.

- Er bestaat een spanning tussen stabiele belastinginkomsten en een groen resultaat.
- Nederland is een kleine open economie en is daarom gevoelig voor belastingcompetitie.
- Belastingen die goed zijn voor het milieu, zijn niet altijd goed uitvoerbaar.
- Naast belastingheffing is vaak sprake van ander beleid dat interacteert.

Reactie kabinet

Het kabinet is zeer verheugd dat PBL deze uitgebreide analyse heeft gemaakt, met tegelijkertijd oog voor de dilemma's. Voor het kabinet staat een robuuste belastinggrondslag bij een eventuele verdere fiscale vergroening voorop. Er moet sprake zijn van stabiele belastingopbrengsten met solide grondslagen. Dat verklaart de keuze voor heffingen op met name producten met een lage prijselelasticiteit, zoals gas, elektriciteit en minerale oliën. Dit uitgangspunt impliceert dat het milieueffect van fiscale vergroening een bijkomende doelstelling is. Het probleem van belastingen die gericht zijn op gedragseffecten is namelijk dat de opbrengst terugloopt als zij succesvol zijn.

Dan moet er op andere wijze voorzien worden in belastinginkomsten en snijdt de staat zich in de vingers. Elke euro minder belastingopbrengst moet in principe leiden tot een hogere belasting elders, waardoor niet kan worden uitgesloten dat bijvoorbeeld de belasting op arbeid of winst zou moeten worden verhoogd. Dit is niet wenselijk in een tijdperk waarin juist gestreefd wordt naar een schuif van directe naar indirecte belastingen, waaronder milieugerelateerde belastingen, om de efficiëntie van het Nederlandse belastingstelsel te vergroten.⁴ Ook moet in dit licht terughoudend worden omgegaan met maatregelen die leiden tot een uitholling van de grondslag, zoals vrijstellingen. Een voorbeeld hiervan is de op langere termijn substantieel lagere inkomsten uit de energiebelasting door de salderingsregeling.

Naast een evenwichtige en stabiele belastinggrondslag ziet het kabinet in het beginsel “de vervuiler betaalt” een argument voor fiscale vergroening. Schadelijke milieueffecten kunnen tot uitdrukking komen in de prijs. De bevindingen van PBL waarin de hoogte van de tarieven in brede zin worden gerelateerd aan de milieukosten leiden tot interessante inzichten die kunnen worden meegenomen in beleidsafwegingen.

Het kabinet plaatst hier echter drie belangrijke kanttekeningen, waar, zoals hiervoor aangegeven, ook het PBL op wijst en die tevens in het rapport van de Studiecommissie Belastingstelsel⁵ aan bod komen:

- De ruimte voor verdere verhogingen van de belastingen op energieproducten voor bijvoorbeeld de gastarieven voor grootverbruikers of het afschaffen of beperken van vrijstellingen is beperkt. Nederland kan dit niet eenzijdig doen, zoals ook is benadrukt in de brief “Keuzes voor een beter belastingstelsel”. Door al te hoge milieubelastingen wordt het internationale level playing field verstoord en bestaat het risico dat bedrijven hun activiteiten verplaatsen naar het buitenland of burgers en bedrijven gaan tanken in buurlanden. Voor een verdere verhoging van de tarieven is internationale afstemming nodig. De vrijstellingen voor lucht- en scheepvaart zijn bijvoorbeeld gebaseerd op internationale verdragen en Europese richtlijnen en kunnen daarom alleen op dat niveau worden afgeschaft. In algemene zin geldt dat wanneer lidstaten ervoor kiezen om de milieubelastingen meer dan gemiddeld in de EU te vergroenen, er een stimulans tot verplaatsing optreedt: het “waterbedeffect”. Als er nieuwe milieubelastingen worden overwogen, dan zouden deze bij voorkeur op basis van Europese regelgeving moeten worden ingevoerd. Vanuit deze insteek zal een inventarisatie worden opgesteld van de kansen en belemmeringen van een Europese vergroeningsagenda tijdens het Nederlands voorzitterschap van de EU, zoals genoemd in de brief over de herziening van het belastingstelsel.
- Zoals is aangegeven in de Brede agenda voor de Belastingdienst⁶ wegen bij nieuwe maatregelen vooral de uitvoerbaarheid en eenvoud zwaar. In dat licht zullen nieuwe milieugerelateerde belastingen alleen worden ingevoerd indien er geen afbakeningsproblemen zijn en er duidelijke milieuopbrengsten worden gehaald, tegen lage administratieve lasten en uitvoeringskosten, maar ook tegen kosten die in verhouding staan tot de gerealiseerde milieuwinst.
- Andere aspecten spelen ook een belangrijke rol en zullen dan ook in een totale afweging moeten worden meegenomen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om inkomenseffecten, terugsluismogelijkheden (compensatie van lage inkomens en bepaalde bedrijven voor hogere milieugerelateerde belastingen is ingewikkeld), andere maatschappelijke kosten dan milieukosten⁷ en de afweging of Nederland verder moet gaan dan Europese richtlijnen en verordeningen voorschrijven.

⁴ OECD Tax Policy Studies, no 20. Tax Policy Reform and Economic Growth (2010).

⁵ Continuïteit en vernieuwing, Studiecommissie Belastingstelsel, 2010.

⁶ Kamerstukken II 2013/14, 31 066, nr. 201.

⁷ De prijs van een reis, De maatschappelijke kosten van het verkeer, CE Delft (2014).

Bijlage 3: Maatregelen op het gebied van het pensioen in eigen beheer

Inleiding

Pensioen in eigen beheer kent in zijn huidige vormgeving enkele knelpunten. Deze zijn uitgebreid beschreven in de brief van 6 december 2013¹. In de kern komt het erop neer dat het verschil tussen de fiscale en commerciële waardering van de pensioenverplichtingen tot een complexiteit leidt, die zowel voor de directeur-grotaandeelhouder als voor de Belastingdienst op z'n zachtst gezegd niet optimaal is. Dit leidt tot onduidelijkheden bij een aantal situaties, zoals bij de vraag of er dividend kan worden uitgekeerd of bij een echtscheiding. Hier zit niemand op te wachten. De Kamervragen die gesteld zijn naar aanleiding van de brief van 6 december 2013, geven er blijk van dat er brede behoefte is aan een oplossing van deze problematiek.

Voordat ik overga tot de beantwoording van de gestelde vragen, schets ik eerst op hoofdlijnen wat in mijn gedachten de stand van zaken is met betrekking tot het vereenvoudigen van het pensioen in eigen beheer. Hierbij geef ik gelijk aan dat het vinden van een pasklare oplossing geen sinecure is en dat ik op dit moment nog geen pasklare oplossing heb. Pensioen in eigen beheer speelt zich namelijk af in twee werelden, de fiscale en de civielrechtelijke. Elk van deze werelden kent om moverende redenen haar eigen spelregels, wat tot grote verschillen in waardering van het pensioen kan leiden. Om tot een zinvolle vereenvoudiging te komen zal de nodige stuurmanskunst en tijd nodig zijn. Zoals ik al aangaf is het denkwerk nog niet klaar. Toch wil ik niet langer wachten met de beantwoording van deze Kamervragen, al was het maar omdat u als Kamer op een gegeven moment recht hebt op een antwoord op de gestelde vragen. Daarnaast is het ook niet zo, dat er helemaal niets te melden valt. De beantwoording geeft mij de gelegenheid u mee te nemen in de stappen die ik tot nu toe heb gezet in dit denkproces.

Ook wil ik nog eens expliciet de uitgangspunten en randvoorwaarden vermelden, waaraan een oplossing mijns inziens moet voldoen. De verschillende varianten worden langs deze meetlat gelegd. Dit leidt voor dit moment tot de conclusie dat enkele varianten niet haalbaar zijn, of niet tot de noodzakelijke vereenvoudiging leiden. Twee varianten bieden perspectief, maar verdienen nog wel verdere doordenking en uitwerking. Hierover later meer, nu eerst de uitgangspunten en randvoorwaarden.

Er is eigenlijk maar één uitgangspunt: een aanpassing van de regeling voor pensioen in eigen beheer is alleen zinvol als de regelgeving structureel eenvoudiger en begrijpelijker wordt voor zowel de directeur-grotaandeelhouder als de Belastingdienst. We moeten – als het even kan – af van de ingewikkelde verschillen tussen de fiscale en civiele waarderingsregels bij het eigen beheer.

Hierbij geldt wel een aantal randvoorwaarden. In de eerste plaats vind ik het van belang dat de door de directeur-grotaandeelhouder ingelegde middelen beschikbaar kunnen blijven voor (de financiering van) de eigen onderneming. Verder moet het mogelijk blijven dat iets geregeld kan worden voor de (potentiële) nabestaanden. Ten slotte moet een aanpassing budgettair haalbaar zijn.

In de brief van 6 december 2013 zijn al drie oplossingsrichtingen geschetst, namelijk:

1. De fiscale waardering van de pensioenverplichting vindt plaats op commerciële grondslagen.
2. De fiscale pensioenverplichting vormt het uitgangspunt voor de herrekening van de pensioenaanspraken (afstempelen).
3. Er wordt een geheel nieuw systeem ingevoerd: een fiscale reserve in eigen beheer voor de oude dag.

In het overleg wordt door een aantal fracties een vierde variant aangedragen, namelijk een beschikbarepremieregeling met een vast oprentingspercentage.

Voor wat betreft de conclusies ten aanzien van de oplossingsvarianten uit de brief van 6 december 2013 is weinig veranderd. Variant 1 valt af omdat deze budgettair niet haalbaar is. Variant 2 is een

¹ Kamerstukken II 2013/14, 33 752, nr. 75.

incidentele aanpassing met grote juridische bezwaren en maakt de regeling bovendien voor de langere termijn niet eenvoudiger. Variant 3, de fiscale reserve voor pensioen, biedt objectief de meeste aanknopingspunten voor een echte vereenvoudiging en voldoet mijns inziens tevens aan alle genoemde randvoorwaarden. Ik werk momenteel aan een verdere uitwerking van deze variant.

Bij de vierde variant – de beschikbarepremieregeling met een vast oprentingspercentage – heb ik mijn twijfels of dit werkelijk tot een vereenvoudiging kan leiden; in ieder geval niet in de voorgestelde vorm. Een beschikbarepremieregeling met een vast oprentingspercentage is sowieso een contradictio in terminis. Intrinsiek aan beschikbarepremieregelingen is namelijk dat de premie weliswaar vast staat, maar het rendement onzeker is. Als het rendement wordt vastgesteld op een bepaald niveau, dan is er in feite weer sprake van een gegarandeerde toezegging, waardoor in wezen geen sprake meer is van een definedcontributionregeling maar van een definedbenefitregeling. Hiermee loop je alsnog het risico dat deze aanspraak voor de jaarrekening op commerciële grondslagen gewaardeerd zal moeten worden. Vanwege de eenvoud van het achterliggende principe van deze voorgestelde variant, ben ik wel bereid om te onderzoeken of een nieuw regime, waarin oprenting met een vast percentage een belangrijk ingrediënt is, kans van slagen heeft. De beoogde fiscale eenvoud kan echter tot civiele complicaties leiden vanwege de mogelijke eis tot commerciële waardering.²

In de beantwoording ga ik ook in op de reacties van VNO-NCW en MKB-Nederland, de Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA) en het Register Belastingadviseurs (RB), waarnaar verschillende fracties vragen. Ook ga ik in op het interim-rapport van de Werkgroep Ondernemerspensioen.³

Bij de beantwoording van de vragen houd ik zo veel mogelijk de volgorde van de vragen van de fracties aan. Waar mogelijk cluster ik samenhangende vragen per onderwerp.

Waarde in het economische verkeer: commerciële waardering van de pensioenverplichting

De leden van de fractie van de VVD vragen waarom de Belastingdienst het U-rendement voorschrijft voor de commerciële waardering van de pensioenverplichting in eigen beheer. Ook de leden van de fractie van het CDA vragen hiernaar. Zij vragen tevens hoe aangekeken wordt tegen waardering op basis van hoogwaardige bedrijfsobligaties. De leden van de fractie van 50PLUS vragen om te reageren op de opmerkingen van het RB op dit punt. Het RB wijst eveneens op de rekenrente en noemt aanpassing hiervan een 'quick win'.

Allereerst merk ik op dat het een misverstand is dat de Belastingdienst voorschrijft dat voor het bepalen van de commerciële waarde van een pensioenverplichting moet worden uitgegaan van het U-rendement. Het op artikel 13, vijfde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 gebaseerde artikel 3.12, eerste lid, van de Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011 bepaalt dat de waarde van een aanspraak om na verloop van tijd of onder een voorwaarde een of meer uitkeringen of verstrekkingen te ontvangen, wordt gesteld op de bedragen die bij een derde worden gestort of, voor zover geen stortingen worden verricht, zouden moeten worden gestort om de aanspraak te dekken. In de jurisprudentie is daarnaast meerdere keren beslist dat voor de waarde van een in eigen beheer verzekerd pensioen kan worden uitgegaan van de koopsom die zou zijn overeengekomen tussen zakelijk handelende partijen, zoals het geval is bij overdracht van verplichtingen aan een verzekeringsmaatschappij.⁴ In de uitvoeringspraktijk volgt de Belastingdienst deze waarderingsregels. De waarde van een in eigen beheer verzekerd pensioen kan dan ook het beste vastgesteld worden aan de hand van offertes voor een vergelijkbaar product van professionele verzekeringsmaatschappijen. Omdat er in de praktijk in veel situaties geen offertes van verzekeringsmaatschappijen voor vergelijkbare producten beschikbaar zijn, heeft de Belastingdienst op basis van een analyse van een aantal verzekeringspolissen het rekenmodel van

² Hoge Raad 9 april 2010, nr. 08/03645, BNB 2010/242.

³ Zie interim-rapport 'Het ondernemerspensioen. Een reactie op brief van de Staatssecretaris van Financiën 6 december 2013' van de Werkgroep Ondernemerspensioen op http://www.tilburguniversity.edu/upload/66fe4497-50eb-4179-8f6f-04311db4c4e5_Commissie%20Ondernemingspensioen%20definitief.pdf.

⁴ Zie o.a. Hoge Raad 14 april 2006, nr. 41 569 (ECLI:NL:HR:2006:AW1747) inzake de zakelijkheid van de overdrachtswaarde van een in eigen beheer gehouden pensioen en Hoge Raad 24 oktober 2003, nr. 37 856 (ECLI:NL:HR:2003:AI0411) inzake de omvang van de onttrekking bij de overdracht van een pensioen- of lijfrenteverplichting.

de 'Benaderde Marktwaaarde'⁵ ontwikkeld. De einduitkomst van het rekenmodel is een benadering van de koopsom die bij een onafhankelijke verzekeringsmaatschappij gestort zou moeten worden om de pensioenverplichting onder te brengen. In het rekenmodel wordt voor het rendement uitgegaan van een rekenrente die gelijk is aan het op de berekeningsdatum geldende U-rendement plus 0,5%-punt. Het model wordt aangepast indien de ontwikkelingen in de door verzekeringsmaatschappijen gehanteerde tarieven daar aanleiding toe geven. Niet het rekenmodel van de Belastingdienst, maar de tarieven van professionele verzekeringsmaatschappijen bepalen dus de waarde van de pensioenverplichting. Het aanpassen van de rekengrondslagen van het rekenmodel om andere redenen dan een ontwikkeling in de tarieven van de verzekeringsmaatschappijen zou tot gevolg hebben dat ingegrepen wordt in het uitgangspunt van jurisprudentie en fiscale regelgeving dat kan worden uitgegaan van de tarieven die professionele verzekeraars voor het verzekeren van dergelijke producten hanteren. Bovendien zou dit het waarderingsprobleem niet oplossen, maar maakt dit het verschil tussen de fiscale en commerciële waardering slechts kleiner. Als dat terugbrengen van het waarderingsverschil zou gebeuren op basis van een hogere rekenrente, zou de directeur-groootaandeelhouder zich ten onrechte rijk rekenen. Een waardebeoordeling van de pensioenverplichting op basis van hoogwaardige bedrijfsobligaties ligt om dezelfde redenen niet voor de hand.

Omvang problematiek

De leden van de fractie van de VVD hebben geluiden opgevangen dat veel pensioentoezeggingen in eigen beheer zijn bevroren en dat nog nauwelijks nieuwe toezeggingen worden gedaan. Zij vragen of ik deze observatie deel.

Bij de Belastingdienst komen veel vragen binnen over de gevolgen van het al dan niet tijdelijk stopzetten van de opbouw van pensioen in eigen beheer en de gevolgen voor het reeds opgebouwde pensioen. Advieskantoren geven ook aan dat een substantieel deel van hun klanten is gestopt of wil stoppen met pensioenopbouw in eigen beheer.

Genoemde leden vragen zich af of de problematiek ten aanzien van pensioen in eigen beheer zich voornamelijk beperkt tot bestaande voorzieningen en dat daarom bepaalde oplossingen eerder aanvaardbaar zijn.

Met het uitsluitend stopzetten van de toekomstige pensioenopbouw wordt de waarderingsproblematiek ten aanzien van pensioenen in eigen beheer niet opgelost. De reeds opgebouwde voorzieningen moeten nog steeds jaarlijks actuariael worden gewaardeerd en worden aangepast aan toekomstige wijzigingen en omstandigheden en ook eventuele toegezegde indexaties moeten worden nagekomen. Daarmee blijft het verschil tussen de fiscale en de commerciële waarde alsmede de problematiek die daarmee samenhangt voor de opgebouwde voorziening bestaan. Dezelfde problematiek speelt binnen het huidige systeem ook voor toekomstige voorzieningen.

De leden van de fractie van de VVD vragen ook naar de totale waarde van de pensioenvoorzieningen in eigen beheer, op basis van de fiscale en commerciële waarde. Deze leden vragen bovendien hoeveel bv's door de voorgeschreven commerciële waarderingswijze geen dividend kunnen uitkeren. De leden van de fractie van de PvdA vragen welk percentage van de directeuren-groootaandeelhouders in 2014 geen dividend mag uitkeren, en welk percentage directeuren-groootaandeelhouders bij variant 3 dividend kan uitkeren ten opzichte van de huidige situatie. Ook de leden van de fractie van 50PLUS en de leden van de fractie van de fractie van het CDA vragen in hoeveel ondernemingen de waarderingswijze van de pensioenvoorziening in eigen beheer tot een probleem leidt. Verder vragen de leden van de fractie van het CDA zich af hoeveel directeuren-groootaandeelhouders last hebben van de in de brief van 6 december 2013 genoemde knelpunten.

Voor de bepaling van de totale waarde van de pensioenvoorzieningen in eigen beheer op basis van fiscale waarde is gebruikgemaakt van de informatie over deze voorzieningen van eind 2009. Alle directeuren-groootaandeelhouders samen hadden op basis van cijfers uit 2009 een

⁵ De huidige rekengrondslagen van het rekenmodel van de Benaderde Marktwaaarde zijn opgenomen in het door het Centraal Aanspreekpunt Pensioenen van de Belastingdienst op www.belastingdienstpensioensite.nl gepubliceerde Vraag & Antwoord 13-006.

pensioenvoorziening in eigen beheer van circa € 31 miljard op basis van de fiscale waarde. De totale pensioenvoorziening op basis van de commerciële waarde bedroeg circa € 73 miljard.⁶ In 2009 waren er circa 141.500 bv's met een pensioenvoorziening in eigen beheer. Bij circa 40.000 (28%) daarvan waren de gecumuleerde winstreserves⁷ negatief en deze verkeerden dus al in onderdekking als slechts de fiscale waarde in aanmerking wordt genomen. De overige ruim 100.000 bv's met een pensioenvoorziening in eigen beheer hadden een positieve gecumuleerde winstreserve, wanneer de fiscale waarde van de pensioenvoorziening in eigen beheer in aanmerking werd genomen. Bij een commerciële waardering van de pensioenvoorziening in eigen beheer was bovenop deze 40.000 bv's bij circa 44.000 bv's (31% van de bv's met een pensioenvoorziening in eigen beheer) sprake van onderdekking. Als alle pensioenvoorzieningen in eigen beheer zouden worden omgezet in een fiscale reserve ter hoogte van de fiscale waarde van de pensioenverplichting, kunnen deze circa 44.000 bv's wel weer dividend uitkeren. Dat is een toename ten opzichte van de huidige situatie van circa 75%. Dit kan overigens pas na een wetswijziging.

Beschikbarepremieregeling

Bij de omzetting van de bestaande pensioentoezegging op basis van eindloon of middelloon naar een eveneens in eigen beheer uitgevoerde toezegging op basis van een beschikbare premie doet zich een probleem voor met het vaststellen van de met de in te leggen premies te behalen rendementen. De leden van de fracties van de VVD en het CDA vragen zich af of dit op te lossen is met het voorschrijven van een rendementspercentage. Ook de SRA wijst hierop en stelt een vast rendementspercentage voor van 4. De leden van de fracties van de PvdA, het CDA en 50PLUS vragen ook naar de uitvoering van de beschikbarepremieregeling in eigen beheer. De Werkgroep Ondernemerspensioen stelt eveneens een beschikbarepremieregeling voor. De leden van de fractie van het CDA vragen of het klopt dat er weinig ondernemers zijn die pensioen in eigen beheer opbouwen op basis van een beschikbarepremieregeling vanwege de strikte regels die de Belastingdienst eraan verbindt.

Momenteel bouwen inderdaad weinig ondernemers pensioen in eigen beheer waarbij gebruik wordt gemaakt van een beschikbarepremieregeling op. Om de regeling als beschikbarepremieregeling aan te merken, is het namelijk noodzakelijk dat de rendementen aan de aanwending van de premies kunnen worden toegerekend. In de praktijk betekent dit dat de directeur-groootaandeelhouder die een pensioen in eigen beheer wil opbouwen op basis van een beschikbarepremieregeling, werkt met gesepareerde beleggingen. Het gevolg en tevens een belangrijk nadeel van deze werkwijze is dat de aan te houden gesepareerde beleggingen niet meer beschikbaar zijn voor het drijven van de onderneming.

Het uitvoeren van een beschikbarepremieregeling in eigen beheer is mede daardoor in veel gevallen uitvoeringstechnisch vrijwel ondoenlijk. Kenmerk van een beschikbarepremieregeling is dat de werkgever met het beschikbaar stellen van de pensioenpremie definitief is bevrijd van de verplichtingen die voortvloeien uit de met de werknemer gesloten pensioenovereenkomst. Na het beschikbaar stellen van de beschikbare premie door de werkgever komt het beleggingsrisico volledig voor rekening van de werknemer. Een onafhankelijke uitvoerder van een beschikbarepremieregeling zal niet meer rendementen toevoegen dan de daadwerkelijk met het beleggen van de ingelegde beschikbare premies behaalde rendementen. Ook bij een in eigen beheer uitgevoerde beschikbarepremieregeling moet voorkomen worden dat rendementen die niet met het beleggen van de beschikbare premies zijn behaald, worden toegevoegd aan de ingelegde premies. In dat geval zou de bv uit eigen middelen extra bijdragen toevoegen waardoor schuldeisers zouden kunnen worden benadeeld. Ook moet worden voorkomen dat te weinig rendement wordt toegerekend aan de beschikbarepremieregeling waardoor de loonbelastingclaim op oneigenlijke wijze zou worden verkleind. Om te kunnen vaststellen welk rendement is behaald met de ingelegde premies, moet duidelijk zijn waarin de premies zijn belegd en hoe hoog het rendement van die beleggingen is. Een mogelijkheid is dat de pensioenuitvoerder voor de

⁶ Bij de raming van de commerciële waarde van de pensioenvoorziening is uitgegaan van een rente van 2%, een jaarlijkse indexatie na pensioeningangsdatum van 2% en een leeftijdscorrectie van vijf jaar.

⁷ Bij de bepaling van de gecumuleerde winstreserves op commerciële basis is verondersteld dat van de bedragen aan leningen aan de directeur-groootaandeelhouder zelf 50% niet kan worden opgeëist.

ingelegde beschikbare premies afzonderlijk geadmistreerde, gesepareerde beleggingen aanhoudt. Alleen dan is duidelijk wat het met de belegging van de ingelegde premies behaalde rendement is. Zoals hiervoor reeds beschreven, is een belangrijk nadeel hiervan dat de gelden niet meer beschikbaar zijn voor de onderneming. Indien geen gebruik wordt gemaakt van gesepareerde beleggingen, moet elke belegging van de beschikbare premie plaatsvinden tegen de waarde in het economische verkeer van de onderneming. Het beleggen van de beschikbare premies in de onderneming van de pensioenuitvoerder zal echter tot onoverkomelijke uitvoeringsproblemen leiden. De omvang van het feitelijk behaalde beleggingsrendement is dan immers niet te bepalen, omdat niet duidelijk is in welke middelen de ingelegde beschikbare premies zijn belegd. De door de pensioenuitvoerder behaalde totale bedrijfswinst kan niet volledig worden aangemerkt als een met de belegging van de premies behaald rendement. De totale bedrijfswinst bestaat namelijk naast een vergoeding voor het geïnvesteerde vermogen uit met de bedrijfsuitoefening behaalde winst. Deze laatste winst is niet behaald met het beleggen van de beschikbare premies, maar met het uitoefenen van het bedrijf. Deze winst kan als zodanig niet als rendement aan de beschikbare premies worden toegevoegd. Welk deel van de bedrijfswinst wel aan de premies is toe te rekenen, is niet of nauwelijks vast te stellen.

Zoals ook is aangegeven in de brief van 6 december 2013 lijkt het beleggen van de beschikbare premies in de onderneming van de vennootschap vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid alleen toepasbaar indien een jaarlijkse oprenting van de premies met een vast percentage wordt voorgeschreven. Een dergelijke vaste oprenting kent echter ook weer eigen problemen. Het vaste oprentingspercentage kan afwijken van het door de vennootschap daadwerkelijk behaalde rendement. Indien het werkelijk behaalde rendement lager is dan het bij te schrijven vaste rendement zal dit leiden tot een verlies voor de vennootschap en daarmee ook tot een potentiële benadeling van crediteuren. In situaties waarin onduidelijk is of daadwerkelijk binnen de onderneming het voorgeschreven rendement wordt behaald, is het eveneens de vraag wat een vast percentage betekent voor de waardering van de pensioenaanspraken en de mogelijkheid om dividenden uit te keren. Door het toevoegen van een vast rendement is feitelijk geen sprake meer van een beschikbarepremieregeling maar van een definedbenefitregeling met een nominale uitkeringsgarantie. Ook voor de kwalificatie van de regeling in de sfeer van de loonbelasting levert het hanteren van een vaste oprenting problemen op. Indien het bij te schrijven vaste rendement hoger is dan het daadwerkelijk behaalde rendement, wordt er voor rekening van de werkgever/vennootschap een extra premie aan de pensioenpot toegevoegd. Indien deze premie niet binnen de fiscale grenzen past, zal dit tot gevolg hebben dat de regeling fiscaal onzuiver wordt. De totale waarde van de pensioenaanspraak wordt dan direct in de belastingheffing betrokken waarbij eveneens revisierente in rekening wordt gebracht.

In een situatie van extern eigen beheer⁸ vormen toevoegingen van rendementen die niet feitelijk met het beleggen van de beschikbare premies zijn behaald, onttrekkingen ten koste van crediteuren. De directeur-groootaandeelhouder heeft namelijk alleen in zijn positie als aandeelhouder dit voordeel kunnen verkrijgen. Dit zou niet het geval geweest zijn bij onafhankelijke derden. Een externe, onafhankelijke pensioenuitvoerder is slechts bereid om een rendementsgarantie te geven indien de ingelegde premies worden belegd in specifieke aangewezen beleggingen en er een grote mate van zekerheid bestaat dat deze beleggingen ten minste het gegarandeerde rendement opleveren. Een rendementsgarantie zal dus beperkingen opleveren ten aanzien van de beleggingsmogelijkheden van de ingelegde beschikbare premies. In de bv's van directeuren-groootaandeelhouders zal in veel gevallen geen sprake zijn van deze mate van zekerheid, waardoor het niet past binnen het systeem van de beschikbarepremieregeling om de gelden in de onderneming van de eigen bv te beleggen.

Al met al maakt een vast oprentingspercentage de beschikbarepremieregeling voor het pensioen in eigen beheer niet eenvoudiger.

⁸ Extern eigen beheer houdt in dat het pensioen wordt opgebouwd bij een ander (concern)lichaam dan de werkmaatschappij.

De leden van de fractie van het CDA vragen in dit kader naar de waarborgen voor partners en kinderen, bijvoorbeeld een nabestaandenvoorziening.

Een waarborg binnen een beschikbarepremieregeling kan slechts tot op bepaalde hoogte gegeven worden indien met de ingelegde premies beleggingen worden aangekocht die een vast rendement garanderen. Zoals hiervoor aangegeven, is dit fiscaal voor in de onderneming van de vennootschap belegde premies naar mijn oordeel geen begaanbare weg. Bovendien is het de vraag of een nabestaandenvoorziening bij pensioen in eigen beheer kort na het toezeggen wel reëel is. Het is namelijk maar de vraag of er voldoende vermogen is om dat risico af te dekken. In het navolgende wordt hier nog verder op ingegaan.

Tevens vragen deze leden of de Hoge Raad ook invulling heeft gegeven aan een in eigen beheer uit te voeren beschikbarepremieregeling. Tot op heden heeft de Hoge Raad zich nog niet uitgelaten over een pensioen op basis van een beschikbarepremieregeling in eigen beheer.

Het probleem ten aanzien van de voor dividenduitkeringen beschikbare ruimte wordt met een beschikbarepremieregeling die een vaste jaarlijkse oprenting kent overigens niet opgelost. Feitelijk is dan immers sprake van een gegarandeerde toezegging, waardoor in wezen geen sprake meer is van een definedcontributionregeling maar van een definedbenefitregeling. Het gevolg hiervan is dat de ruimte voor dividenduitkeringen zal moeten worden bepaald door deze toezegging contant te maken tegen de marktrente.

Waardering nabestaandenpensioen

De leden van de fracties van de VVD, het CDA en 50PLUS vragen om te reageren op het voorstel van het RB om voor de waardering van het nabestaandenpensioen uit te gaan van de koopsom voor een externe verzekering in plaats van het bedrag waarmee een direct ingaand nabestaandenpensioen gefinancierd kan worden. Dit zou het verschil tussen de fiscale en de commerciële waardering van de pensioenverplichting verkleinen.

In de tarieven van professionele verzekeringsmaatschappijen wordt rekening gehouden met de statistische kansen op vooroverlijden. Indien een verzekerde eerder overlijdt dan op basis van de statistische kans werd verwacht, kan een professionele verzekeringsmaatschappij nog steeds aan haar uitkeringsverplichtingen voldoen door gebruik te maken van de compenserende werking binnen het grote aantal uitgevoerde verzekeringsovereenkomsten. Hiervoor gelden bovendien liquiditeits- en solvabiliteitseisen. Een vennootschap die slechts één pensioenovereenkomst uitvoert, kan geen gebruik maken van deze compenserende werking. Deze vennootschap moet er dus op een andere manier voor zorgen dat er voldoende vermogen is op het moment dat het verzekerde risico zich voordoet. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het bepalen van de ruimte voor een dividenduitkering en in dat geval kan dus niet worden volstaan met het aanhouden van een vermogen ter grootte van de koopsom die aan een professionele verzekeringsmaatschappij betaald zou moeten worden voor het onderbrengen van de uit de pensioenovereenkomst voortvloeiende verplichting. Het opvolgen van de aanbeveling van het RB zou betekenen dat vermogen dat nodig is voor de dekking van het partner- en/of wezenpensioen in geval van vooroverlijden met een dividenduitkering aan de vennootschap wordt onttrokken, wat ertoe kan leiden dat de partner en/of kinderen onverzorgd achterblijven. De door het RB geschetste inperking van de dividendruimte kan overigens worden voorkomen door het risico van vooroverlijden te herverzekeren bij een professionele verzekeraar. Hiermee wordt bovendien voorkomen dat de partner en/of kinderen in geval van vooroverlijden onverzorgd achterblijven.

Budgettaire effecten

De leden van de fractie van D66 vragen om een meerjarig inzicht in de budgettaire effecten van de huidige regelingen voor pensioen in eigen beheer en van de drie geschetste oplossingsrichtingen. De leden van de fracties van de VVD en de PvdA vragen naar de budgettaire effecten van variant 2, onderscheidenlijk variant 3.

Bij de berekening van de budgettaire effecten van de drie geschetste oplossingsrichtingen is ervan uitgegaan dat deze in 2015 ingaan. De kaseffecten zijn in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1: budgettaire effecten oplossingsrichtingen pensioen in eigen beheer (in miljarden, + = verbetering EMU-saldo)¹

	2015	2016	2017
Budgettair beslag pensioen in eigen beheer	0,2	0,3	0,2
Variant 1: commerciële waarde uitgangspunt	-0,8	-0,5	-0,5
Variant 2: eenmalige afstempelmogelijkheid	-0,1	-0,1	-0,1
Variant 3: omzetten in fiscale reserve	0,0	0,0	0,0

¹ Bedragen afgerond op 0,1 miljard (2015-2017) vanwege de relatief grote onzekerheidsmarge rond de budgettaire gevolgen van deze varianten.

De leden van de fractie van 50PLUS vragen een nadere toelichting op het budgettaire beslag van variant 1, dat is geraamd op € 10 miljard waarvan € 950 miljoen in het eerste jaar. De leden vragen bovendien naar de spreiding van dit budgettaire beslag in de tijd, en vragen of er scenario's mogelijk zijn waarbij dit budgettaire beslag lager uit kan vallen. Verder vragen de leden een reactie op de bevindingen van de SRA met betrekking tot het geraamde budgettaire beslag.

In de brief van 6 december 2013 is melding gemaakt van een totaal budgettair beslag van € 10 miljard. Daarbij was het uitgangspunt dat de tienjaarsrente die op dit moment circa 2% bedraagt, ook in de toekomst op dit lage niveau zal blijven. Hoe de rente zich op de lange termijn zal ontwikkelen is onzeker. In het geval dat wordt uitgegaan van een hogere rente valt het budgettaire beslag lager uit dan in de brief van 6 december 2013. In de raming zoals weergegeven in tabel 1 is uitgegaan van een rente van 4% op termijn. In het jaar van invoering wordt een grote pensioenlast genomen, omdat de pensioenverplichting op commerciële waarde wordt berekend. Deze last zal niet voor alle ondernemingen meteen verrekenbaar zijn. Daardoor blijft de derving van vennootschapsbelasting in het jaar van invoering beperkt tot circa € 0,8 miljard. Het niet meteen verrekenbare deel wordt in latere jaren verrekend. Daar komt bij dat naast de eenmalige pensioenlast jaarlijks een hogere pensioenlast wordt genomen dan bij de huidige waardering. Ook dit zorgt voor een derving van vennootschapsbelasting. Tabel 1 geeft de geraamde derving in de eerste drie jaren. Ook in de jaren daarna zorgt de hogere pensioenlast voor een derving van vennootschapsbelasting en dividend-/inkomstenbelasting. Op lange termijn staan daar in de fase waarin het pensioen wordt uitgekeerd hogere winsten tegenover. De pensioenuitkering kan nu volledig uit de pensioenverplichting worden betaald en hoeft niet meer vanuit de winst van de bv te worden aangevuld. Dat zorgt voor hogere winsten, een hogere afdracht van vennootschapsbelasting, hogere dividenduitkeringen en een hogere afdracht van dividend-/inkomstenbelasting. Daardoor wordt de budgettaire derving die zich op de korte termijn voordoet op de lange termijn bijna gemitigeerd. De negatieve budgettaire effecten in de eerste jaren zijn echter niet te voorkomen gegeven de forse toename van de pensioenlasten in die jaren.

De SRA meent in haar schriftelijk commentaar dat het geraamde budgettaire effect van € 10 miljard te hoog is. Verder stelt de SRA dat een budgettair effect van € 10 miljard impliceert dat het MKB nu voor hetzelfde bedrag wordt benadeeld. Ten slotte stelt de SRA dat er wellicht geen sprake is van een budgettaire derving, en dat op dit moment de aftrek in de vennootschapsbelasting naar de verre toekomst wordt verschoven.

Zoals hierboven reeds is beschreven, was het geraamde budgettaire effect van € 10 miljard van variant 1 gebaseerd op de veronderstelling dat de tienjaarsrente in de toekomst altijd 2% zal zijn. De raming van het budgettaire effect komt lager uit bij een hogere rente, maar is bij een percentage van bijvoorbeeld 4% nog altijd aanzienlijk. Variant 1 gaat gepaard met een substantiële budgettaire derving op de korte termijn, maar deze wordt bij benadering gecompenseerd door extra budgettaire opbrengsten op lange termijn. Dat betekent dat het MKB op dit moment niet benadeeld wordt: tegenover een nadeel op de korte termijn staat een ongeveer even groot voordeel op de lange termijn. In de huidige situatie wordt de aftrek in de vennootschapsbelasting naar de toekomst verschoven. Deze verschuiving vervalt voor een groot deel bij variant 1. Hoewel tegenover de forse budgettaire derving in de eerste jaren opbrengsten in latere jaren staan, wil dat niet zeggen dat ik deze oplossingsrichting verantwoord vind. Daarvoor is de budgettaire derving in de beginjaren te groot.

Waardering pensioenverplichting voor dividenduitkering

De leden van de fractie van de VVD vragen mij inhoudelijk te reageren op de conclusie en oplossingen zoals voorgesteld door VNO-NCW en MKB-Nederland in de brief van 10 februari 2014. De leden van de fractie van 50PLUS vragen mij daarnaast te reageren op het signaal van VNO-NCW en MKB-Nederland dat de getroffen groep ondernemers relatief klein is. Zij stellen dat het pensioen in eigen beheer slechts voor een beperkt deel van de directeuren-groootaandeelhouders tot echte problemen leidt.

Hierbij focussen zij zich echter alleen op het punt dat geen of minder dividenduitkeringen kunnen worden gedaan in 2014 door de commerciële waardering van de pensioenverplichting. Dit doet niets af aan de overige knelpunten van het pensioen in eigen beheer.

VNO-NCW en MKB-Nederland wijzen erop dat het kleine en middelgrote ondernemingen op basis van de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) is toegestaan om de pensioenverplichting op de commerciële balans voor de fiscale waarde voor de vennootschapsbelasting op te nemen. Inmiddels hebben zich echter enige ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot de betreffende Richtlijnen. De RJ heeft besloten dat de waardering van de pensioenverplichting in eigen beheer volgens de fiscale grondslagen voortaan alleen nog wordt toegestaan als dit niet leidt tot belangrijke verschillen ten opzichte van het toepassen van de grondslagen van de Richtlijnen. Wel heeft de RJ benadrukt dat dit géén invloed heeft op de bestaande wettelijke mogelijkheid voor kleine rechtspersonen om vrijwillig - alle - fiscale waarderingsgrondslagen toe te passen in de jaarrekening.⁹

Volgens VNO-NCW en MKB-Nederland is het onbegrijpelijk dat in een situatie waarbij een (klein) deel van het fiscale vermogen als dividend wordt uitgekeerd en tegelijkertijd de uiteindelijke pensioendatum nog lang niet in zicht is, de gehele pensioenvoorziening commercieel geherwaardeerd moet worden om fiscale afrekening te voorkomen. Zij doen de suggestie om goed te keuren dat bij tussentijdse dividenduitkeringen de pensioenvoorziening niet geherwaardeerd hoeft te worden op basis van commerciële regels. Dit zou leiden tot een aantasting van het pensioen, een mogelijke benadeling van schuldeisers en een aantasting van een verleende fiscale faciliteit. Het toekennen van een pensioen betekent dat vanuit de bv bewust levenslange verplichtingen worden aangegaan en rechten worden toegekend om te voorzien in een oudedagsvoorziening. In het algemeen wordt dit pensioen van de directeur-groootaandeelhouder opgebouwd met toepassing van de fiscale omkeerregel. Het doen van tussentijdse dividenduitkeringen ten koste van deze pensioenverplichtingen betekent dat de pensioenverplichting wordt aangetast. Dit is een vorm van voortijdige afkoop en is in strijd met de eerdere bewuste keuze. In een pensioenregeling die fiscaal wordt gefaciliteerd is ook expliciet opgenomen dat de aanspraken ingevolge de regeling niet afgekocht kunnen worden. Indien voortijdig wordt beschikt over (een deel van) de in eigen beheer opgebouwde inkomensvoorziening voor de oude dag, wordt geen uitvoering gegeven aan de doelstelling van de pensioenregeling als inkomensvoorziening voor de oude dag. De eerder voor de pensioenopbouw verleende fiscale faciliteit van de omkeerregel blijkt dan onterecht te zijn verleend en wordt in dat geval teruggenomen door de totale pensioenaanspraak direct in de belastingheffing te betrekken en revisierente in rekening te brengen.

Een eventuele fiscale tegemoetkoming ten aanzien van het in de vennootschap resterende vermogen na een dividenduitkering biedt overigens geen oplossing voor de uitkeringstest die een bestuurder civielrechtelijk moet uitvoeren voorafgaand aan een dividenduitkering. Een eventuele fiscale tegemoetkoming zou crediteuren namelijk kunnen benadelen omdat er na een dividenduitkering onvoldoende vermogen kan zijn om zowel de pensioenverplichting als de schulden aan crediteuren te voldoen. Voor de uitkeringstest zal de bestuurder rekening moeten houden met de werkelijke waarde van de pensioenverplichting. Een fiscale tegemoetkoming zal geen invloed hebben op de voor de uitkeringstest in aanmerking te nemen werkelijke waarde van de pensioenverplichtingen. De civielrechtelijke verplichting wordt immers niet minder door de wijze waarop deze voor de belastingheffing wordt gewaardeerd.

⁹ Raad voor de Jaarverslaggeving, RJ-Uiting 2014-4: 'Pensioenvoorziening directeuren-groootaandeelhouder'.

Vervangen pensioen in eigen beheer door een fiscale reserve

De leden van de fractie van de VVD vragen in hoeverre een nieuw stelsel zoals geschetst in variant 3 voor bestaande directeuren-grotoaandeelhouders en de waardering van hun pensioen in eigen beheer een oplossing biedt.

Het beschreven systeem in variant 3 komt erop neer dat de directeur-grotoaandeelhouder de mogelijkheid wordt geboden om met jaarlijkse dotaties voor de oude dag een reserve op te bouwen zonder heffing van vennootschapsbelasting. Bestaande pensioenen in eigen beheer kunnen in die variant op basis van de fiscale waarde worden omgezet in een reserve. In de gevallen waarin ook een nabestaandenpensioen is toegezegd, is daarvoor toestemming van de partner nodig. De koppeling met de loonbelasting wordt losgelaten en de complexiteit van de verschillende berekeningen van de fiscale waarde voor de vennootschapsbelasting en de commerciële waarde voor de loonbelasting wordt gereduceerd. Dit maakt bijvoorbeeld de dividenduitkeringstoets voor de directeur-grotoaandeelhouder veel eenvoudiger. Ook voor de Belastingdienst betekent dit een aanzienlijke vereenvoudiging. Daarnaast blijven de gelden beschikbaar binnen de onderneming. Budgettair gezien is deze variant eveneens haalbaar.

De leden van de fractie van de PvdA vragen naar de administratieve lasten die gemoeid zijn met extracomptabele jaaroverschrijdende overzichten die in geval van het toestaan van inhaaldotaties noodzakelijk zijn.

Indien inhaaldotaties worden toegestaan, moeten deze extracomptabel worden bijgehouden en geadministreerd. Hierdoor stijgen de administratieve lasten voor directeuren-grotoaandeelhouders. Bovendien zijn de uitvoeringskosten voor de Belastingdienst hiervan groot. De Belastingdienst is namelijk in grote mate geautomatiseerd, maar de inhaalreserves moeten handmatig worden bijgehouden en geadministreerd. Dit vergt extra inzet van menskracht.

De leden van de fractie van de PvdA vragen tevens naar de verschillen tussen directeuren-grotoaandeelhouders, IB-ondernemers en werknemers in loondienst. Zij vragen wat de gevolgen zijn van het wegnemen van de mogelijkheden om pensioen in de zin van de loonbelasting op te bouwen.

In de huidige situatie heeft de directeur-grotoaandeelhouder een uitzonderlijke en hybride positie op het gebied van pensioenopbouw. Voor de loonbelasting is de directeur-grotoaandeelhouder een reguliere werknemer. Een reguliere werknemer heeft echter niet de mogelijkheid om in eigen beheer een pensioen op te bouwen. Met de mogelijkheid om het pensioen in eigen beheer op te bouwen, wordt meer aangesloten bij het ondernemerschap. Wordt de directeur-grotoaandeelhouder op het gebied van pensioenopbouw gezien als vergelijkbaar met een IB-ondernemer, dan ligt een pensioen in eigen beheer in de vorm van een fiscale reserve voor de hand. Het verschil tussen een directeur-grotoaandeelhouder en een werknemer in loondienst wordt daarmee vergelijkbaar met het huidige verschil tussen een werknemer en een IB-ondernemer. Het verschil tussen een werknemer in loondienst en een IB-ondernemer blijft gelijk aan de huidige situatie. Wordt de directeur-grotoaandeelhouder op dit gebied gelijkgesteld aan een werknemer, dan ligt het voor de hand om geen mogelijkheid te bieden een pensioen in eigen beheer op te bouwen. De directeur-grotoaandeelhouder kan in dat geval, net als een gewone werknemer, aansluiten bij de externe mogelijkheden van pensioenopbouw.

De leden van de fractie van de PvdA zijn kritisch over het voorstel de aanspraak van de partner op de verdeling van de reserve te doen vervallen. Ook de SRA wijst hierop en de leden van de fractie van 50PLUS vragen om hierop te reageren. De leden van de fractie van de PvdA vragen zich tevens af waarom bij variant 3 niet kan worden geregeld dat wel degelijk sprake is van een arbeidsrechtelijke pensioenaanspraak zodat bij echtscheiding de partner aanspraak kan maken op (directe) verdeling van de reserve. Voorts vragen deze leden waarop de aanname is gebaseerd dat een echtscheiding de continuïteit van de onderneming in gevaar kan brengen.

Voor de heffing van vennootschapsbelasting is de waardering van de pensioenverplichting lager dan volgens de commerciële normen. Op het moment dat de pensioenrechten van de partner bij echtscheiding tegen de commerciële waarde moeten worden ondergebracht bij een externe

verzekeraar, kan dit leiden tot onaangename verrassingen. Doordat geld nodig is voor de afstorting bij een externe verzekeraar kan de continuïteit van de onderneming in gevaar komen. Bij variant 3 wordt de gedachtegang dat een pensioenopbouw plaatsvindt bij de onderneming losgelaten. Er wordt een reserve opgebouwd, die op het tijdstip dat bijvoorbeeld de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt, wordt aangewend om een voorziening voor de oude dag mee te verwerven. Het staat de directeur-groootaandeelhouder bij variant 3 vrij om voor de partner een voorziening bij een verzekeringsmaatschappij op te bouwen. Daarmee is voor de partner sprake van een pensioenaanspraak zodat de partner daar bij echtscheiding recht op heeft. Dit betekent echter wel dat deze gelden niet beschikbaar blijven voor de onderneming. Ook kan de directeur-groootaandeelhouder afspraken maken over het betrekken van de waarde van de reserve in de boedelverdeling bij echtscheiding. Het betreft dan echter geen arbeidsrechtelijke pensioenaanspraak.

Daarnaast vragen de leden van de fractie van de PvdA naar de contouren van het overgangsrecht bij variant 3.

Zoals aangegeven in de brief van 6 december 2013, zal bezien worden op welke wijze met overgangsrecht ervoor kan worden gezorgd dat huidige rechten op zo soepel mogelijke wijze kunnen worden omgezet in een reserve. Hierbij moet er rekening mee worden gehouden dat de partner moet meetekenen voor de omzetting. Hiertoe kan de partner niet worden verplicht. Bij voorkeur zal ook voor reeds opgebouwde pensioenrechten tegemoet worden gekomen aan de gesignaleerde knelpunten. Indien voor deze variant wordt gekozen, zal dit overgangsrecht verder worden uitgewerkt.

De leden van de fractie van de PvdA vragen ook met welke tarieven de huidige reserves te maken krijgen als wordt geopteerd voor variant 3. Tevens vragen ze hoe wordt omgegaan met bijvoorbeeld faillissement of echtscheiding.

Indien de huidige fiscale voorziening fiscaal geruisloos wordt ondergebracht in de nieuwe fiscale reserve voor de oude dag, levert dit geen additionele druk op voor de heffing van vennootschapsbelasting of loonbelasting. Op het tijdstip dat de directeur-groootaandeelhouder bijvoorbeeld de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, valt de reserve vrij en kan deze worden aangewend voor de verwerving van een lijfrente. Als de reserve daar niet voor wordt aangewend, valt deze vrij ten bate van de winst. De vrijvalwinst zal in de heffing van vennootschapsbelasting worden betrokken tegen het normale tarief en er zal geregeld worden dat revisierente in rekening wordt gebracht. Ingeval de directeur-groootaandeelhouder niet tot de aankoop van een lijfrente overgaat omdat bijvoorbeeld de vennootschap zich in een verliessituatie bevindt, de SRA wijst hierop en de leden van de fractie van 50PLUS vragen hiernaar, kan de reserve vrijvallen voor zover nodig om de verliezen te dekken. Is er geen sprake van bijvoorbeeld een verliessituatie of faillissement, dan zal de voorziening eveneens vrijvallen maar wordt tevens revisierente berekend. Dit kan ook het geval zijn indien de onmogelijkheid om tot aankoop van een lijfrente over te gaan is veroorzaakt door eerdere onttrekkingen. De revisierente bedraagt momenteel in principe 20%. Echtscheiding heeft in beginsel geen invloed op de hoogte van de reserve. Wel zou geregeld kunnen worden dat een deel van de reserve in echtscheidingsgevallen kan worden gebruikt voor de aankoop van een lijfrente voor de ex-partner.

Tevens vragen genoemde leden wat de uitvoeringskosten en administratieve lasten zullen zijn van variant 3 en in hoeverre over de genoemde varianten overleg is gevoerd met belanghebbenden. Ook de leden van de fractie van D66 vragen naar de uitvoeringskosten en administratieve lasten. Variant 3 kan, afhankelijk van het overgangsrecht, leiden tot een structurele besparing bij de Belastingdienst van € 6 miljoen per jaar als gevolg van het wegvallen van een groot deel van de fiscale toezichtsactiviteiten. De administratieve lasten binnen de vennootschapsbelasting die verband houden met de huidige regeling bedragen circa € 12 miljoen. De varianten 1 en 2 leiden niet tot een noemenswaardig effect voor de administratieve lasten. Variant 3 leidt tot een verlichting van de administratieve lasten met circa € 8 miljoen. Over de genoemde varianten is overleg gevoerd met verschillende belangenorganisaties.

De leden van de fractie van het CDA vragen in te gaan op de kritiek die uit de fiscale praktijk op de FOR in de inkomstenbelasting¹⁰ wordt geuit. Ook het RB, de SRA en de Werkgroep Ondernemerspensioen wijzen hierop en de leden van de fractie van 50PLUS vragen ernaar. Een belangrijk kritiekpunt is dat de FOR voornamelijk wordt gebruikt voor belastinguitstel en niet voor het bedingen van een lijfrente. In variant 3 wordt revisierente in rekening gebracht als de reserve uiteindelijk niet wordt aangewend voor een lijfrente. Gebruik voor alleen belastinguitstel is daardoor minder waarschijnlijk. Een ander kritiekpunt is dat bij de FOR geen sprake is van inkomenszekerheid. Dit geldt echter ook voor het huidige pensioen in eigen beheer. Juridisch gezien is bij een pensioen in eigen beheer dan wel sprake van een aanspraak, maar of deze aanspraak kan worden geëffectueerd is evenzeer als bij een reserve afhankelijk van het succes van de onderneming. Zoals hierboven beschreven kan ook meer aangesloten worden bij de mogelijkheden voor een reguliere werknemer, die een zekerder pensioen opleveren. In dat geval ligt zowel afschaffing van de FOR als het pensioen in eigen beheer in de rede.

In de brief van 6 december 2013 is beschreven dat de dotatie aan de pensioenreserve slechts kan plaatsvinden ingeval de vennootschap winst maakt. De leden van de fracties van het CDA en 50PLUS vragen daarnaar en VNO-NCW en MKB-Nederland wijzen daarop. Door de winst als dotatiegrondslag te nemen, leidt de dotatie feitelijk tot aftrekbare lasten die bij uitkering leiden tot belastbaar inkomen. Hierdoor wordt voorkomen dat de aftrek leidt tot niet-verrekenbare verliezen terwijl later wel heffing van vennootschapsbelasting plaatsvindt. De vormgeving van de pensioenreserve staat echter nog niet vast. De directeur-groootaandeelhouder kan mogelijk zelf beslissen of hij in een jaar wel of niet wenst te doteren en daarbij rekening houden met de mogelijkheden om de verliezen te verrekenen. Wel wordt de dotatie beperkt tot een bepaald plafond en een bepaald percentage.

De leden van de fractie van D66 vragen om een aantal voorbeeldsituaties te schetsen. Zij willen cijfermatig inzicht in de effecten op het te bereiken pensioen en de te behalen fiscale voordelen. Zij vragen hoe dit uitwerkt voor een bedrijf dat wisselende winsten maakt, een bedrijf dat langdurig geen winst maakt en een bedrijf dat veel winst maakt.

De effecten op het te bereiken pensioen en de te behalen fiscale voordelen bij variant 3 zijn echter dusdanig afhankelijk van de uitwerking van deze variant, van de hoogte en ontwikkeling van jaar op jaar van zowel de winst als het (gebruikelijk) loon en van andere variabelen, dat het op dit moment niet mogelijk is om een goed beeld te geven van de effecten op het te bereiken pensioen en de te behalen fiscale voordelen.

Combinatie van variant 1 en 2

De leden van de fractie van de PvdA vragen om een uitwerking van de combinatie van variant 1 en 2. Ook de leden van de fracties van het CDA en 50PLUS vragen naar deze combinatie. Het RB stelt een dergelijke combinatie voor en geeft daarbij een eigen uitleg aan de gevolgen. Het RB geeft aan dat deze combinatie een lager budgettair beslag tot gevolg heeft dan variant 1.

In de voorgestelde combinatie worden de opgebouwde pensioenaanspraken in eerste aanleg herrekend op basis van de fiscale pensioenverplichting. Vervolgens vindt de waardering van de verplichting voor het herrekkende pensioen op de balans plaats op commerciële grondslagen. Vervolgens kan echter weer een verhoging plaatsvinden van de pensioentoezegging op commerciële grondslagen. Fiscaal wordt dit vanaf de afstempeling namelijk gevolgd. Budgettair gezien levert deze combinatie dus geen voordeel op. Bovendien is een complexe berekening nodig van de toezeggingen die de bv heeft gedaan. De civielrechtelijke toekomstige verplichtingen moeten immers worden verlaagd. Het afzien van de pensioenverplichting betekent dat de facto binnen de fiscale faciliteit van de omkeerregel in de loonbelasting wel premieaftrek heeft plaatsgevonden, maar dat loonheffing over de uitkeringen achterwege blijft. Binnen de huidige wetgeving zou daarom het gevolg zijn dat de omkeerregel terug wordt genomen (de pensioenaanspraak wordt belast) en dat revisierente verschuldigd is. Zou de wetgeving worden aangepast om de combinatie mogelijk te maken dan resteert de vraag hoe bepaald wordt in hoeverre de fiscale faciliteit van de omkeerregel onbenut is gebleven en later mag worden

¹⁰ Zie de fiscale oudedagsreserve in artikel 3.67 e.v. van de Wet inkomstenbelasting 2001.

ingehaald. Dit is uitvoeringstechnisch zeer ingewikkeld. Een ander gevolg van deze combinatie van variant 1 en 2 is dat bij vennootschappen waar geen sprake is van onderdekking de waardering ook zal dienen plaats te vinden op commerciële grondslagen. Anders ontstaat er een verschil in waardering tussen vennootschappen die wel in onderdekking verkeren en vennootschappen waarbij dit niet het geval is. Dit betekent dat vennootschappen met een commercieel voldoende vermogen om de pensioenverplichting na te komen direct over kunnen gaan naar de commerciële waarderingwijze voor fiscale doeleinden. Dat heeft uiteraard voor de vennootschappen waar geen sprake is van onderdekking een inhaaldotatie aan de (fiscale) pensioenverplichting tot gevolg. Zoals in de brief van 6 december 2013 aangegeven is dit niet acceptabel. Daarnaast zal in de toekomst sprake zijn van lager dan geraamde belastinginkomsten, aangezien na de pensioeningangsdatum door de afstempeling lagere pensioenuitkeringen zullen worden gedaan. Al met al voldoet deze combinatie van variant 1 en 2 niet aan de randvoorwaarde dat de oplossing budgettair haalbaar moet zijn.

Rol van de overheid

De leden van de fractie van D66 vragen om een meer fundamentele reflectie te geven op de rol van de overheid als het gaat om (fiscale) pensioenvoorzieningen voor een directeur-groootaandeelhouder en de rechtvaardiging daarvan. De leden van de fractie van de PvdA vragen of kan worden toegelicht waarom het wenselijk is dat de uitgestelde belastingclaim op de pensioenreserve ter beschikking blijft voor de onderneming van de directeur-groootaandeelhouder, aangezien er niet voor wordt gekozen het huidige pensioen in eigen beheer af te schaffen. Voor reguliere werknemers gelden fiscale faciliteiten voor de pensioenopbouw om hen te stimuleren pensioen op te bouwen. Voor een directeur-groootaandeelhouder is pensioenopbouw eveneens belangrijk. In wezen hoeft daar geen aparte fiscale voorziening voor te worden getroffen. De directeur-groootaandeelhouder kan namelijk net als een reguliere werknemer extern pensioen opbouwen buiten de eigen onderneming. Een gevolg hiervan is dat de gelden dan niet meer beschikbaar zijn voor de onderneming in de bv. Dit vormt de rechtvaardiging voor het faciliteren van pensioen in eigen beheer. Indien echter geen pensioen in eigen beheer zou worden gefaciliteerd, kan de directeur-groootaandeelhouder zelf kiezen om wel of niet een pensioenaanspraak op te bouwen en daarmee ook om wel of niet te kunnen beschikken over de gelden binnen de onderneming. In de praktijk wordt het pensioen in eigen beheer bovendien vaak aangetast. Bij een externe verzekeraar is sprake van meer zekerheid. Pensioen in eigen beheer kent dus voor- en nadelen, nog naast de complexe regelgeving die deze pensioenvorm met zich brengt.

De leden van de fractie van D66 vragen ook om dit af te zetten tegen de optie om (een deel van) het budget te gebruiken voor directe belastingverlagingen voor directeuren-groootaandeelhouders. In tabel 1 zijn de budgettaire effecten van de verschillende varianten opgenomen. Eventuele budgettaire opbrengsten kunnen voor verschillende doeleinden ingezet worden.